

Molas i Casas.

"La Ilustració Catalana" (núm. 33 del 30 del 30-V-1881) també diu que la vetllada té lloc a l'Ateneu Barcelonés a diferència del teatre Novedades. El suplement del "Diari Català" es feu amb antelació i per la qual cosa radica una dada errònia. Segurament el canvi fou degut a qüestions de darrera hora. La nota textual de la revista il·lustrada diu: "... també l'Ateneu Barcelonés obsequia al Sr. Pi y Margall ab una vetllada literaria en que hi prenqueren part los seyors Angelón, Coroleu, Sappere, Gallart y Guimerà. Terminat l'acte'l Sr. Pi pronunció un discursset que si per la forma no va deixar res que desitjar, en quan é son esperit no va caure pas bé a llorella dels catalanistes que'll sentiren. En veritat, no poden pas conformarnos ab moltes de las idees expressadas pel distingit orador, ben contrarias à las que com é bons catalanistas nos creyem ab lo deber de sosténir y propagar per tots los medis y en totes ocasions."

- (310) "La Ilustració Catalana", 33 (30-V-1881). Fixem-nos que és el mateix número on surt ja la nota crítica del catalanisme oficial, volem dir literari, vers el polític de Madrid. A remarcar que el text d'Almirall és elogiós per la persona de Pi però parc i austèr en comentaris al pensament en relació el que serà el motor de la ruptura: el pensament pre-nacionalista català.
- (311) Per exemple "La Tramuntana" publicà un número, el 16, extraordinari, (22-V-1881)
- (312) "La Lucha", (Girona), (29-V-1881); TORRENT, RAFAEL. - La

Societat Coral Erato. (Figueres. 1971) dedica el capítol XI a l'estada de Pi a Figueres, p. 63 i ss.

- (313) ALMIRALL, V.. - Excursió del senyor Pi i Margall al Ampurdà. "Diari Català", 652 (31-V-1881). També l'anònima i llarga crònica Pi y Margall en Figueres. "La Lucha", (Girona), (1-VI-1881). Finalment, d'un extens repertori, LO CORRESPONSAL. - Excursió... "Diari Català", 563 i 564 (1 i 2-VI-1881).
- (314) "La Lucha", (Girona), (3-VI-1881). Aquest periòdic havia ja publicat anteriorment les seves reserves en l'article d'A.. - Misioneros políticos. (31-V-1881) atesa l'expectació que desperta Pi a Girona.
- (315) Excursió del senyor Pi y Margall al Ampurdà, Girona i Mataró. "Diari Català", 566 (4-VI-1881)
- (316) Així la premsa gironina: El Eco del País" (21-VI-1881); "La Vetllada", 23 (4-VI-1881), "Teléfono Catalán", 116 (5-VI-1881) i, molt especialment, la nota del "Diari Català" Qui no's consola es perque no vol. (núm. 675 del 13-VI-1881).
- (317) "La Tramuntana", 18 (3-VI-1881), "La Mosca", 12 (18-VI-1881) i altra premsa satírico-política se n'ocupa. Aquests dos setmanaris publiquen unes sagnants caricatures de Pi amb tisores i el mapa d'Espanya amb motiu central mentre de rerafons els ciutadans es barallen entre ells.
- (318) Despedida del senyor Pi i Margall. "Diari Català", 674 sic (12-VI-1881).
- (319) "Diari Català", 675 (13-VI-1881)
- (320) Despedida del senyor Pi. "Diari Català", 644 (21-VI-1881). Sobre l'arribada a València pot veure's el núm.

681 sic (19-VI-1881)

- (321) UN CATALANISTA.- L'Autonomisme. Cartas d'un catalanista
á don Francisco Pi i Marcall. "Diari Català", 554, 554
sic, 561,567 i 581 corresponents a 19, 22, 26 de febrer
i 4 i 18 de març de 1881.
- (322) "Diari Català", 562 (31-V-1881)
- (323) AMICH DE CADA FESTA, L'.- En estat normal. "Diari
Català", 688 (26-VI-1881)
- (324) "El Diluvio", 29 de juliol, 2 i 6 d'agost de 1881 i
ALMIRALL, V...- Explicaciones. Cartas políticas
publicadas por V. Almirall en el periódico El Diluvio.
Barcelona. Imp. de El Principado. 1881.
- (325) Explicaciones... ps. 5-6.
- (326) ROVIRA I VIRGILI, A.- V. Almirall. p. 28
- (327) CARRERA.- Historia... VII, 327
- (328) GONZALEZ CASANOVA.- Federalisme... p. 148 i ss.
- (329) ROVIRA I VIRGILI, A.- Proleg a La qüestió de
Catalunya. Escrits i discursos de E. Pi i Marcall.
Barcelona. Societat Catalana d'Edicions. 1913. p. IX-X.
Hi ha també edició recent en facsimil: Barcelona. Alta
Fulla. 1978.
- (330) MARTI I JULIA.- Pròleg a Per Catalunya. Barcelona.
1913. També disposem d'una edició recent a Barcelona.
La Magranà-Diputació de Barcelona. 1984. p. 10
- (331) Id. p. 12.
que exhumen, per primera vegada, fou
- (332) El text, publicat a "La Publicidad" (23-VII-1881), és
ben significatiu:
- "EL SENYOR ALMIRALL AL SENYOR PI.
No cabemos en el beliego de gogo y satisfaccion.

"Nosotros, que no fiamos gran cosa en las profecías, hemos resultado profetas. Al poner el pie del señor Pi y Marcall, exponiendo los peligros de su odisea, y comenzábamos nuestras advertencias con los versos:"

"Maximiliano no ti fidare, terna al Castellano, di Miramare."

"Hecho este recuerdo, lean ahora nuestros lectores lo que el señor Almirall dice al señor Pi.

Pero ¿Ha salvado el primero su respetabilidad? No queremos dar mas pena al afligido, ni ser crueles con el señor Almirall; pero nos parece que del chaparrón que ha caido sobre el jefe del pactismo, fuerte rociada alcanza al señor Almirall."

"He aquí la carta:

"Barcelona 11 de julio de 1981

Sr. D. Francisco Pi y Marcall."

"Mi distinguido amigo: Hace días debía haberle escrito, pero confieso que me daba pereza tener que comunicarle malas nuevas. Hoy lo hago al fin y empiezo por acusarle recibo de su grata fecha 6."

"Mi deber, coincidiendo como espero con su deseo, es que le escriba con completa franqueza y claridad. Voy a hacerlo, esperando que V. me dispensará, si se me desliza alguna frase demasiado cruda."

"Cuando V. vino a Barcelona había dos tendencias o manifestaciones en el seno del federalismo: la nueva y

la visión la catalanista que aspiraba a federalizar el país aprovechando todas las circunstancias que se presentaban, y la histórica, cuyo ideal era hacer renacer el partido del 73, con sus mismos hombres y con todos sus vicios, exclusivismos y falta de ideas positivas."

"Mis amigos y yo estábamos por la primera tendencia, oponiéndonos constantemente a la segunda, y he de confesar que adelantábamos terreno cada día. Los federales de nuestra escuela éramos ya considerados un elemento indispensable en todo lo que ocurría en Cataluña."

"Los históricos ni eran nadie, ni se atrevían a sostenernos ninguna batalla. Algunas veces, como cuando V. fue a Zaragoza, conspiraban contra nosotros, pero bastaba que les pusieramos un poco de cara seria para hacerles entrar en vereda de buen ó mal grado. La única conspiración que les salió bien fue la de preparar la venida de V.. Empezaron a soltar la idea de que V. nos visitaba y por más que nosotros (he prometido ser franco) viéramos con cierto recelo su venida, después de conocida su carta a Valéncia y su discurso en Zaragoza, no tuvimos más recurso que hacer coco con los que pedían su visita. Sólo teníamos una esperanza basada en las cartas que yo había recibido de V. sobre los Congresos catalanista y Jurisconsultos. Vino V. e hizo el discurso del Circo Ecuestre. Desde este acto los catalanistas debíamos cantar la Galinodia ó separarnos de V., pues su discurso era la contradicción de todas

lucubraciones de Prudon expuestas por V. eran lo más contrario que podía presentarse a nuestra propaganda práctica y positivista, habiendo nosotros llamado a V. y habiendo V. dado un golpe fatal al federalismo catalanista, perdimos toda, absolutamente toda la autoridad."

"De momento, me hice la ilusión de poder echarle un vencimiento, pero luego debí convencerme de que era imposible. A la salida de usted escribí algunos artículos de balancín, pero no pasaron en Cataluña. En nuestro país hay gente estudiosa, y desde el momento en que se ha puesto sobre el tapete el federalismo ha sido estudiado por muchos amigos y adversarios. A todos ellos era imposible hacerles tomar extravagancias prudonianas como teorías científicas, por más que les disfrazáramos de catalanismo."

"No tuvimos, pues, más recurso (después de cumplir como buenas, acompañándole y preparando el terreno) que retirarnos a aguardar mejores tiempos y hacer olvidar pasados errores. Esto es lo que hemos hecho."

"No extrañe usted que de todo esto nada le dije, durante su estancia en Cataluña. Convencidos de que el mal estaba hecho y no tenía remedio, nos impusimos el deber de callar y cumplir el compromiso contraido con usted. Hicimos, como usted sabe, lo que pudimos y aunque nos hubieran entusiasmado sus ideas, no hubiéramos hecho más, pues en nosotros puede tanto el deber como el entusiasmo. No le indiqué nada al despedirnos en

Tortosa, porque usted seguía se expediciona Valencia y otros puntos y no creí prudente desalentarle. Si usted se hubiera dirigido directamente a Madrid, le hubiera dicho de palabra lo mismo que hoy le digo por escrito."

"Como queda ahora esto? A mi entender queda muy mal. Los que piensan algo como el amigo no preven que van a quedar completamente aislados. y como nunca les han tentado las lucubraciones de Proudhon, andan vacilantes. El Centro en que había lo mejor en inteligencia está herido de muerte, pues muchos de sus socios eran de la escuela catalana."

"Hoy se presenta en valentón hacho Danyans, que vé que la cosa se va á él. El comunismo acabará de reducir el partido á la nulidad. Para suplir nuestras vacantes en el Comité, llamóse á elecciones y en una semana de esfuerzos repartieron 50 cédulas. Ante este fracaso se suspendió la elección que se verificará no sé cuando, con escasa concurrencia y ningún entusiasmo. El partido federal histórico se disuelve en Cataluña. Dentro de poco solo quedarán restos corrompidos."

"Pero por grandes que sean nuestras diferencias en apreciar la política, siempre hallaré usted en mi un amigo verdadero, dispuesto a decirle la verdad y a enterarlo de lo que ocurre. Ponga a prueba usted mi amistad particular y verá que es verdadera."

D queda su amigo affmo. S. S. q. b. S. M. " Valentí Almirall"

(333) GIMANEL.- Bibliografía, I, 163-165.- Materials per a la bibliografia de la premsa barcelonesa. 1881-1890.

- (334) Carta del 15-X-1881 del Negociat de Contribucions de l'Administració Econòmica de la Província de Barcelona adreçada al Degà del Col·legi d'Advocats manifestant la voluntat de V. Almirall de declarar-se com advocat en exercici. (Conservada a la carpeta Almirall del Col·legi d'Advocats de Barcelona).
- (335) La nota que publica el "Diari Català" (núm. 536 del 31-I-1881) amb el títol: Vetllada en "La Violeta" indica: "Per demostrar ses tendencias catalanistas i cap al progrés, la Junta directiva va volquer que la vetllada diabir fos presidida per lo qui fou president del "Congrés Catalanista", lo qui al assentarse va dirigir quatre paraules è la reunió, fent notar la trascendencia social que tenen las associacions que d'una o altra manera portan al país cap al avens y la millora."
- (336) Vetllada literario-musical al Teatre Principal segons la nota del "Diari Català", 603 (9-IV-1881)
- (336a) ALMIRALL, VALENTI. Gran manifestació proteccionista. "Diari Català", 687 (25-VI-1881) 'Rep. a Articles polítics... ps. 195-196.
- (336b) Per l'exemple el tan conegut estudi de PUGES, MANUEL.- Cómo triunfó el proteccionismo en España. (1931); J. JANINI.- Consideraciones sobre la libertad de comercio. (1881); ESTASEN, P.- La protección y el libre cambio. (1880); PIYERGO.- Ensayos sobre la economía española a mediados del sielo XIX. (1970), etc.
- (336c) "Diari Català", 673, (11-VI-1881)
- (337) Dins Obriu los ulls i Obrim los ulls al "Diari Català",

rep. dins Articles polítics... ps. 50 i 55 i ss.

- (338) ALMIRALL, V.- Lo Cobben Club de Londres. Estudi de sa organització, història, principis, propaganda i relacions ab los homes polítics... (Barcelona. Est. V. Berdós. 1886).
- (339) "L'Arch de Sant Martí", 254 (22-V-1887) ↓
- (340) "L'Arch de Sant Martí", 229 (17-II-1887) ↓
- (341) "L'Arch de Sant Martí", 284 (18-IX-1887)
- (342) Dels nombrossíssims articles que Collell dedicà a criticar el pensament d'Almirall dins "La Veu del Montserrat" en destacarem pel que fa referència al primer Congrés Catalanista: Al Aquayti (25-IX-80); al Centre Català: Rama tallada (16-VI-1883) i al segon Congrés Catalanista: Lo Fonament (23-VI-1883). Pot veure's un llarg fragment també d'un article significatiu de Collell - Catalanisme bord- dins FIGUERES, JOSEP M.- Valenti Almirall i el Memorial de Greuges: del "Diari Català" a "La Renaixensa" (1879-1885) a El Memorial de Greuges i el catalanisme polític. Barcelona. Edicions de la Magrana-Institut Municipal d'Història. 1986. pp. 43-55. En aquest volum hi figuren els interessants treballs: BENET, JOSEP.- Presentació. ps. 5-8; NADAL I FARRERAS, JOAQUIM.- Els modus vivendi i la indústria catalana: la torna d'una neociació diplomàtica. ps. 9-12; BORJA DE RIQUER.- L'establishment català i el Memorial de Greuges. ps. 13-23; OLIVE SERRET, ENRIC.- El moviment obrer català davant del Memorial de Greuges. ps. 25-41; COMALADA I NEGRE, ANGEL.- L'aspecte jurídic del Memorial de

Premsa de Madrid i Barcelona. Dues visions enfrontades davant el Memorial de Greuges. ps. 83-100.

Aquest textos foren també publicats amb algunes variants a "L'Avenç", 80 (març 1985) ps. 44-69, tret del de Borja de Riquer.

(343) El catalanisme proteccióista-separatista. Rep., sense citarne l'origen a "El Eco del País" (Girona, 7-VI-1881).

(344) CAMPS I ARBOIX, J. és autor d'un bon resum sobre el Memorial de Greuges (Barcelona. Rafael Dalmau. 1968. Col. Episodis de la Història, 104) on destaca el caràcter de V. Almirall i el Centre Català com a promotores del mateix en convocar per l'11 de gener de 1885 la famosa reunió de Llotja presidida per Manuel de Lasarte. Almirall compta força en el nomenament de la mesa amb Permanyer i Ayats, Pella i Fargas, també de la proposició que fixa el programa d'adreçar al rei una exposició-memòria que condensi els punts de vista de Catalunya i que recapituli els motius de queixa que té pels atacs que de llarg temps és víctima "i que avui prenen la forma de tractats onerosos en el terreny econòmic i d'amenaces a la integritat de les lleis territorials" (p.19). En el debat Almirall hi participa també activament i per unanimitat fou acceptada la seva proposta (p.22-23). Fou nomenat ponent-redactor, designat com una de les personalitats que ha de lliurar el Memorial (p.27) i, finalment, un dels tres oradors a l'acte final a Barcelona (17-III-1885) en el dinar de colofó (ps.55-56). Aquest text elemental de Camps i

del Memorial sense entrar-ne a analitzar la fons però els aspectes de contingut.

(345) "La Renaixensa" (19-III-1885)

(346) "La Renaixensa" (31-III-1885)

(347) Id

(348) "Díari Català", 554 -sic- (22-II-1881)

(349) "La Renaixensa" (31-I-1885)

(350) Veure, per exemple; GONZALEZ CASANOVA, J.A... - El Memorial de Greuges. G.E.C., IX,785: SOLDEVILA, F., - Història de Catalunya. Barcelona. Alpha. 1962, II, 1391; MOLAS, ISIDRE. - Lliga Catalana. Barcelona. Edicions 62.1972,I,18-19; ROVIRA I VIRGILI, A.. - Resum d'Història del Catalanisme. (1923), ~~a la mateixa~~^{de molt} biografia d'Almirall (1936) és un clar exponent d'aquesta concepció com FOBLET, JOSEP M.. - Història bàsica del Catalanisme. (Barcelona. Pòrtic. 1975) p 124 i ss.

(351) JUAN PERMANYER Y AYATS-DOMINGO SANROMA-RAMON TORELLO-JOSE ROCA Y GALES-FRANCISCO ROMANI Y PUIGDENGOLAS-FERNANDO DE CAMPS-JOSE PELLA Y FORGAS-VALENTIN ALMIRALL. - Memoria en defensa de los intereses morales y materiales de Cataluña. Barcelona. 1885. També a GONZALEZ CASANOVA, J.A.. - Federalisme... p. 514 i ss.

(352) --- O Madrid o Catalunya. "La Renaixensa" (22-III-1885)

(353) "Ho hem dit un sens fi de vegades y mai no ens cansarem de repetir-ho: sal la mort de Catalunya de tots els partits polítics que reben ordres de la vila dels privilegiis: sal la unió de tots els catalans en ferm

Pandillaje i d'interessos privats que ens empobreix i ens desnaturalitza, separant a Espanya de la civilització verdadera per acostarla a l'Africa." "La Renaixensa", (12-V-1885)

- (354) BORJA DE RIQUER. -L'establishment català i el Memorial de Greuges. dins El Memorial de Greuges... ps. 13-23.

- (355) COMALADA, ANGEL.- 1885: El catalanismo en Madrid. "Historia y Vida". Suplemento extraordinario "Cataluña" (1987) ps. 71-75.

- (356) Obre despatx d'advocat. Segons comunicació adreçada al "Butlletí del Centre Català de Terrassa i publicada al seu núm. 6 (15-II-1886).

- (357) Lo Catalanisme. A l'eminent escriptor S... Sèrie de set articles publicats al "Diari Català", núms. 200, 207, 213, 220, 227, 234 i 248 (14,21 i 28-XII-1879; 4,11 i 18-I-1880 i 1-II-1880). Pot estudiarse a l'antologia Articles polítics "Diari Català" 1879-1881. (Barcelona. La Magrada Diputació de Barcelona. 1984). ps. 71-91 on aplegarem diversos articles polítics de V. Almirall publicats al "Diari Català".

- (358) Aquesta sèrie pot consultar-se a l'antologia que també efectuarem d'articles culturals de V. Almirall al "Diari Català"; Cultura i Societat. (Barcelona. Edicions 62. 1985), ps. 83-96 i també a La Renaixensa. Fonts per al seu estudi. 1815-1877. (Barcelona. Departament de Filologia Hispànica de la Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. 1984). ps. 382-404.

- (359) ALMIRALL, V...- Lo Catalanisme (II). A l'eminent

- (360) Id. carta VI. "Diari Català", 284 (1-II-1880).
- (361) ALMIRALL, V.- Prolech. A n'en Frederic Soler. Dins Nits de Lluna de F. Soler. (Barcelona. López, editor. 1886) ps. 10-12.
- (362) ALMIRALL, V.- Lo "Cobden Club" de Londres. Estudi de sa organització, històris, principis, propaganda i relacions amb els homes públics espanyols, amb aplicació a la situació econòmica de Catalunya. Discurs lligat en la sessió inaugural dels travalls del any 10 dia 16 d'octubre de 1886 per... president del Centre Català. (Barcelona. Estampa de Víctor Berdós i Feliu. 1886).
- (363) Id. p. 39 i ss.
- (364) ALMIRALL, V.- La inmortalidad en España a DIVERSOS. - El libro del Ciudadano. (Barcelona. Lib. de V. Pérez. 1887) ps. 113-123.
- (365) Montpellier. Imp. Centrale du Midi. A París, Albert Savine. 1887 es publicà la segona edició francesa.
- (366) Espana tal qual es. A Barcelona. López, editor. 1886 la primera castellana, la segona a La Habana. Imp. El Retiro. 1889. La primera catalana dins PLANA. ALEXANDRE. - Les idees polítiques de Valentí Almirall. (Barcelona. Societat Catalana d'Edicions. s/d -1915-) ps. 70-147. Actualment a l'abast en les edicions a cura de JUTGLAR, ANTONI a Madrid. Seminarios y Ediciones. 1972 i Barcelona. Anthropos. 1983.
- (367) Al respecte l'evolució, en aquest aspecte de l'Estat, d'Almirall és fonamental. Pertant evoluciona tant en la visió crítica de la vertebració de Catalunya dins

- (368) Id. p. 190.
- (369) Id. p. 200-201.
- (370) F.R.P. (ROMANI I PUIGDENGOLAS, FRANCESC). - La España tal qual es. "La España Regional". (1886). Vol I, p. 437-438.
- (371) CARRERA I PUJAL, JAIME. - Historia política de Cataluña en el siglo XIX. Barcelona. Bosch. 1958. Vol. II -El renacimiento político y literario-, p. 356.
- (372) Id. p. 356.
- (373) Villanueva y la Geltrú. Tip. de F. Miquel i Cia. 1886.
- (374) ALMIRALL, V... - Las llinguas oficials a la Suïssa. "Diari Català", 80 (22-VII-1879), ALMIRALL, V... - Estudis sobre alguns punts de Dret públic de la Suïssa. "Diari Català" als núms. 171, 175, 177, 182, 191, 198, 206, 223, 233, 241, 254, 275, 300 i 309 corresponents a 15, 19, 21, i 26-XI-1879; 5, 12 i 20-XII-1879; 7, 17 i 25-I-1880; 7 i 28-II-1880; 24-III-1880 i 3-IV-1880. També A...-sense títol- (Ginebra). "La Veu de Catalunya", 10 (8-VIII-1880); Diari d'un "turista" en Suïssa. A "La Veu de Catalunya" núms. 13, 14, 19, 21, 23, i 26 (11-VII-1880; 12, 17, 19, 21 i 24-VIII-1880) i "Diari Català", 434, 436, 438, 446, 450, 458, 462, 469 i 471 (5, 7, 9, 17, 21 i 29-IX-1880; 3, 10 i 12-X-1880). ALMIRALL, V... - Les lansgemeindes de la Suïssa. "La Ilustració Catalana", 45 i 49 (30-IX i 10-XI-1881). ALMIRALL, V... - Una excursió a Suïssa. "Butlletí Mensual de l'Associació d'Excursions Catalana", 40-41 (1-II-1882). Atribuit. - Festes patriòtiques de Suïssa. "La Veu del Centre Català", 34 (12-V-1888).

- (375) Barcelona. Imp. El Principado. 1883.
- (376) Contestación... p. 67.
- (377) Discurso leido por el Excmo. Señor D. Gaspar Nuñez de Arce el dia 8 de Noviembre de 1886 en el Ateneo Literario y Científico de Madrid con motivo de la apertura de sus cátedras. Madrid. Est. Imp. Sucesores de Rivadeneyra. 1886.
- (378) Sobre aquest acte hem trobat una bona crònica: "Dissabte passat a quarts de deu del vespre tingueren lloc en los salons del Centre Català de Barcelona la lectura pública de la Contestació al discurs del senyor Nuñez de Arce per don Valentí Almirall. Aquest preciós document, del que nos ocupem ja en un altre lloc d'aquest número, produí tan favorable impressió en la escullida concurrencia que omplíall local de l'esmentada Associació, que constantment nutritas salvas d'aplausos interrumpian el Senyor Almirall, obtenint al acabament de la lectura una entusiasta y espontànea ovació. Lo distinguit prosista català, don Francesc Maspochs y Labrés proposá abans de retirar-se y en nom de la ciencia y literatura catalanes un expressiu vot de gracies peral senyor Almirall. Fou acullit ab grans aplaudiments." "L'Arch de Sant Martí", 206 (25-XI-1886)
- (379) Id, p. 5
- (380) Id, P. 6-7
- (381) Id, p. 9
- (382) NUÑEZ DE ARCE, G...- Discurso... p. 29
- (383) ALMIRALL, V...- Contestación... p. 16
- (384) Id, p. 27-28

(386) "L'Arch de Sant Martí", 206 (25-XI-1886).

(387) CATALA. POR UN. (MAÑE Y FLAQUER).- Ligeras reflexiones al Discurso del Sr. Núñez de Arce leido en el Ateneo de Madrid. Madrid. 1886.

J.F.F... (JOSEP PELLA I FORGAS).- Ligeras reflexiones al discurso del Sr. Núñez de Arce, leido en el Ateneo de Madrid = Contestación al discurso leido por D. Gaspar Núñez de Arce en el Ateneo de Madrid. "La España Regional", (1886) Vol. II ps. 379-382.

(388) Posteriorment Mañé i Flaquer farà en els articles al "Diario de Barcelona", comencen el desembre, un llarg alegat contra el Discurs que aplegarà en el volum El Regionalismo que també tingué un gran èxit de públic, la tercera edició el 1900.V. també els comentaris de CARRERA I PUJAL.- Història... VII. ps. 357-365

(389) En aquest sentit un anònim coresponsal -I.O.- envia una tramesa a "Lo Somatent" (núm. 100, 11-XII-1886) el diari regionalista reusenc que acusen rebut al director del citat diari de la Contestación i, entre altres afirmacions, escriu:

"L'hem llesgit ab molt gust gran número de fueristas biscains y abundem en la opinió de LO SOMAIENT de que bastaria la comparació y lectura dels dos treballs, lo del senyor Almirall y del senyor Arce, pera convencens de la superioritat de la doctrina regionalista, o fuerista, que diem los biscains, sobrell principis que informan lo caduc h régimen centralizadore." (...)

"Lo centralisme tan vigorosament combatut per l'Almirall, no es una escola científica aplicable à la

gobernació de les societats, sino, tot lo més, un règim polítich, producte de la aberració de confondre la unitat patria ab la uniformitat y de considerar a la nació com una massa en la qual deu per forsa desapareixer la individualitat de tots los elements components, lo mateix l'individuo, que'l municipi, que la província."

"De Bilbao, a més de facilitar Almirall pel treball, a fons que fa Catalunya, marca les diferències, especialment les comercials, d'intencions industrials, davant la recuperació cultural de Catalunya que enveja pel que significa: "De modo que'l seu poble que alcansa individualitat en la ciencia, en llart, en la literatura, y en la industria, està destinat a obtenir sa emancipació social y política."

- (390) ALMIRALL, V.- Quatre paraules al lector. Pròleg a Lo Catalanisme.
- (391) "Butlletí Mensual de l'Associació d'Excursions Catalana", 90 (III-1886) p. 41
- (392) Id. núm. 91-92 (IV-V-1886) p. 103. Recentment s'ha pogut localitzar dins el Centre Excursionista de Catalunya entitat que nasqué de la fundació de les dues associacions excursionistes existents aleshores: MONTSERRAT, ALFRED.- El manuscrito de "Lo Catalanisme" durmió en un mueble 100 años. "El Periódico de Catalunya", 29-IV-1986; A.A.- El manuscrit de "Lo Catalanisme" trobat al C.E.C. "Avui", 10-IV-1985. Aquesta entitat barcelonina, el C.E.C. feu una sessió pública -Memorial de la Publicació de Lo

IV-1986. L'única ciutat que commemora el centenari de l'aparició d'aquesta obra fou Figueres on diverses agrupacions - "Empordà Federal", Ateneu del Casino Menestral, Aula Oberta del Col·legi Universitari de Girona- organitzaren sengles conferències de Josep M. Figueres i Isidre Molàs sobre la figura i l'obra, i catalanisme i liberalisme de V. Almirall així com una taula rodona sobre el catalanisme: viuència, i perspectives el 18, 19 i 20-XII-1986.

- (393) Reproduït a FONT, MELCIOR.- V. Almirall dins Anuari dels Catalans. Barcelona. A. López-Llausa. 1926. p. 172. La relació d'edicions, totes de Barcelona, és la següent: primera edició a I. López. 1886; segona a Llibreria de Jaume Batlle i Cia. 1888; la primera castellana es d'A. López. 1902; recentment s'ha editat la facsímil per Alta Fulla. 1978 així com la de butxaca a Edicions 62. 1979. De la primera edició catalana es feu un tiratge reduït i numerat, vint exemplars, en paper japonés, el número 1 de la qual, pertanyent a V. Almirall, es conserva a la Biblioteca del Castell de Peralada.
- (394) FONT. p. 171; ROVIRA I VIRGILI. p. 36 i ss.; J. ROCA I ROCA. p. 12; ROURE, C.- Recuerdos... II, 148; GOMIS, C.- p. 6, etc.
- (395) Arran la publicació destaquem un comentari periodístic no estrictament informatiu o descriptiu. Es tracta de la postura també catalanista progressista de N. Roca i Farreras:
- "S'ha publicat, ab ocasió dels Jocs Florals, un nou

llibre escrit en català ab lo títol "Lo Catalanista original de En Valenti Almirall, president del Consistori d'enquany."

/306/

"L'obra té verdadera importància en quant estudialls motius que explican lo naixement catalanista y las solucions que al problema poden donar-se. Recomanem, doncs, la adquisició de tant notable obra, a tots los catalanistas. Diells'n ocuparem ab la extensió que reclama." ("L'Arch de Sant Martí", 152 -20-V-1886.

- (396) Aquest opusclet apareix gairebé immediatament a la sortida de Lo Catalanisme. El mes de juny el "Butlletí Mensual de l'Associació d'Excursions Catalana", núm. 93 informa de la seva aparició.
- (397) BRIZ, F.P.- Quatre paraules sobrell llibre de D.V.Almirall "Lo Catalanisme". Barcelona. Estampa de V. Berdos. 1886. p. 5
- (398) OLIVER, MIQUEL DELS SANTS.- A proposit d'Almirall. A Obra Completa. Barcelona. Selecta. 1948. ps. 483-484.
- (399) TUTAU, JOAN.- Discurs dins Acta de la Sessió pública celebrada en el Ateneo Barcelonés el 22 Novembre de 1886. Barcelona. Estampa Tip. La Academia. 1886. ps. 21-26. ref. ps. 23-25. Altres critiques són les expressades per la premsa catalanista com a "El Eco Posibilista" (Manresa) al núm. 51 (16-I-1887) amb el C.
- (400) ALMIRALL, V.- Als lectors de la segona edició. Dins Lo Catalanisme. (1888). p. 5.
- (401) ALMIRALL, V.- Lo Catalanisme. p. 21.
- (402) Id. p. 260.
- (403) ALMIRALL,V.- Quatre paraules al lector. Dins Lo Catalanisme. Barcelona. 1886. ps.,7-B.

- (404) ALMIRALL, V.- Discurs presidencials als Jocs Florals de 1886. Dins el volum Jocs Florals de Barcelona. Any XXVIII de llur restauració. Barcelona. 1886. ps. 41-47. També a "La Renaixensa", (4-V-1886) ps. 2705-2707; "La Ilustració Catalana", 140 (15-V-1886) ps. 227-230 i a "Lectura Popular", 296, vol. XVII ps. 295-299 que aplega diversos curts articles, discursos.... amb el títol genèric de Catalanisme.
- (405) AMÍCH DE CADA FESTA, L.- Los Jocs Florals. "Diari Català", 625 (I-V-1881). Rep. a Cultura i Societat. ps. 97-99.
- (406) V. la sèrie d'articles a "La Veu del Centre Català" publicats al núm. 14 del 14 de gener, 25 de 31 de març i 31 del 12 de maig de 1888.
- (407) MOLAS, JOAQUIM.- La cultura durant el segle XIX. Dins Història de Catalunya. Barcelona. Salvat. 1983. Vol. V. ps. 177-191. D'altra banda la bibliografia dels Jocs Florals és abundant:
- CARRERA, J.- Los Juegos Florales. Dins Historia Política de Cataluña. VIII, 190-238.
- JORBA, MANUEL.- Els Jocs Florals. Dins Història de la Literatura Catalana. Barcelona. Ariel. 1986. VII, 123-151.
- MIRACLE, JOSEP.- La Restauració dels Jocs Florals. Barcelona. Ayma. 1960.
- MONTOLIU, MANUEL.- La Renaixensa i els Jocs Florals. Barcelona. Alpha. 1962.
- NEU-ALTENHEIMER, IRMELA.- Per una nova lectura dels manuscrits inèdits dels Jocs Florals de Barcelona. (1859-1899). Dins les Actes del sisé Col·legui

Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.

Barcelona. P.A.M. 1983. ps. 429-458.

ROURE, CONRAT.- Jocs Florals dins Anys enllà. Aplech de recordances dels temps joventils. Barcelona. Il·lustració Catalana. Sd. ps. 22-26.

TOMAS, MARGALIDA.- La poesia de la Restauració dins Història de la Literatura Catalana. Barcelona Edicions 62-Orbis. 1984. I, p. 249.

(408) VALL I PUIGI, M.- Los Jocs Florals de 1886. "La Veu del Montserrat", 19 (8-V-1886).

(409) PICO I CAMPAMAR, RAMON.- Discurs de gràcias. "La Veu del Montserrat", 19 (8-V-1886).

(410) AMICH DE CADA FESTA, L'.- Los Jocs Florals. "Diari Català", 625 (1-V-1881).

(411) ALMIRALL, V.- Als senyors adjunts dels Jocs Florals. "Diari Català", 481 (7-XII-1880).

(412) ----.- Als adjunts dels Jocs Florals. "Diari Català". 627 (3-V-1881).

VI

L'ASCENSIO DE LA LLIGA I LA SOLITUD FINAL

- 6.1 La burgesia catalana fren partits regionalisme contra
republicanismes.
- 6.2 Oposició a l'Exposició Universal. (1888)
- 6.3 Oposició als Jocs Florals oficiais.
- 6.4 Presidència de l'Ateneu Barcelonès i davallada física.

6.1 La burgesia catalana entre partits regionalisme contra republicanismes.

L'aspiració d'Almirall de transformar les estructures de l'Estat mitjançant l'evolució ideològica més que no pas gràcies a actes de força atesos els fracassos del sexenni revolucionari i que hi hagué una substitució, no ja de la forma monàrquica o republicana del fons gràcies al sistema federal davant el centralista no s'aconseguí, entre d'altres raons, per la gran potència de l'elit burgesa agrària davant la reduïda burgesia industrial i financer, moderna i liberal convida exclusivament als seus interessos a curt termini entre els quals, obviament, figurava més l'atenció per la pau social que la democratització de l'Estat.

La dificultat de vertebrar un moviment polític que aleshores era concebut d'accio política i catalanisme sota la direcció d'Almirall cristal·litza en el Centre Català que patí la divisió del 1887 quan els intel·lectuals de "Le Renaixence" -Budó, M. Pella i Forgas, Aldavert, J.J. Pernanver...- l'abandonen per l'autoritarisme, radicalisme i politicisme que hi havia imprèsat l'absorvent Almirall. En realitat, dins el Centre hi havia dos tipus de concepcions profundament antagòniques del catalanisme, eren dues visions de Catalunya i del món amb factors tant d'ordre puntual tant de caràcter econòmic com polític que no facilitaven la convivència. El regionalisme cal entendre'l com un provincialisme i no com l'acceptació actual del terme. Per exemple, el periòdic catalanista reusenc "Lo Somatent" (1886-1903) es titula "Periòdic regionalisme". En el seu programa

fundacional del número 1 del quinze d'agost de 1886 sembla
talment que sigui el mateix Almirall l'autor de l'editorial. El
diari deixà fruit indirecte de *La Catalanisme i l'argumentació*
terminologia, etc. són una clara influència seva.

/311/

Aquest incipient nacionalisme no serà el qui tindrà el suport de la burgesia, hauran de transcorrer uns desena d'anys per tal que amb la incidència d'altres factors com l'exhaurement del sistema polític de la Restauració, l'assumpció dels elements més arrabials a la vida burguesa com l'eficàcia i el lucre es produexi, al tricentenari de les famoses eleccions a diputats del maig de 1901, quan els regionalistes tindran 4 actes per 2 als republicans (Lerroux i Pi i Margall) i una ele dinèstica (P.G. Maristany). Boris de Riquer ha definit els punts polítics que caracteritzaven la futura Lliga Regionalista: una actitud política davant la passivitat de la burgesia catalana, una via reformista per a millorar el funcionament general del país i la reconquesta de Catalunya eliminant la corrupció i el caciquisme. Si 1887 però se sentaven les bases per aquest èxit i Almirall davava la lluna del seu millor dit solitud del 1901.

Si formalment el Centre s'escindia en un manifestació d'Almirall d'un procés de presidència que serà discutit i els critica van a les eleccions internes i en no canviar-les marxem hauríem d'indicar que el Centre Català tenia diverses línies que coexistien gairebé amb siences. La lectura ^{de la revista} dels sortevus de l'identitat és prou explícita. Almirall no obstant sequia en els mateixos postulats que afirma d'ençà la ruptura amb Pi i Margall el 1881 i gairebé es tanca en un cercle sense sortida. Aspira a canviar el país sense una avantguarda dinàmica i potent que el sequeixi. Vol treballar igual que el 1885 amb el Memorial amb la

col·laboració conjunta d'intel·lectuals i industrials però /312/ aquests darrers miraven més vers Cuba, Puerto Rico, i Filipines que no la federació. El pacte o l'alliana, els preocupeava més la cuestió dels aranzels que no el programa de l'incipient autonomisme. Fins l'esfondrade de 1898 no s'obriran els ulls dels burgesos catalans, i només d'uns sectors. Fins arribar a Prat de la Riba i amb ell l'església que rebutjava el sentit laic d'Almirall i el seu liberalisme anglò-saxó (Jefferson, Hamilton, Darwin, Spencer...), no es produirà la conjunció plena. el Memorial és només un episodi sense conseqüències polítiques estables dins la unió possible dels grups que esmentem.

Si afegim en aquest marc l'oposició a l'Exposició Universal per part del Centre Català observerem la soledat que el dominava. Per a rebalar el clau la major part dels seus amics i col·laboradors republicans eren laics i massones: Conrat Roura, Gonçal Berraclara, Eudald Canibell, Rossend Arús...etc. Almirall, crític amb el carlisme, amb l'Església, amb els especuladors i amb els polítics dinàstics, sense connexions amb les forces obreres en ascensió, el 1886 es funda a Barcelona el partit socialista i la UGT, tenint, doncs, només el suport d'uns grups ailiats comercials i d'un nucli barceloni, pràcticament tots d'intel·lectuals. Es clar que la burgesia no podia tenir una representació en aquest grup malgrat la coincidència teòrica d'Almirall amb una burgesia liberal i progressista de nord enllà. La burgesia catalana prendrà consciència d'ençà el desastre del 1898, davant la pèrdua del mercat colonial i la demostració evident de les ineptituds governamentals. Mentre el republicanisme aleshores prenia volada també ho feia la burgesia però vinculada a un catalanisme, més sorroso al catalanisme de Collell del 1879 -Què és i què hauria de ser el catalanisme que no el catalanisme d'Almirall massa

radicalitzat en els seus planteigs. En definitiva precursor com diqué Prat de la Riba.

6.2 Oposició a la Gran Exposició Universal. (1886)

Gràcies a la lectura habitual de premsa estrangera, recordem així també la faceta viajera. Almirall sabia perfectament què implicava fer una Exposició Universal així com el cost financer que això significava per l'exemple de ciutats similars quan no superiors per demografia, economia i impuls social. París, per exemple, feu l'Exposició de 1855 amb vint-i-quatre mil expositors i quatre milions de visitants amb vuit milions de francs de dèficit. L'exposició del 1878 a la mateixa ciutatⁱ duplicità els expositors, triplicà els visitants, etc., i el mateix podem dir de Londres. Pocs sectors s'oposaren a l'Exposició, la dinàmica els ençcli per la por al ridicul de la ciutat crida a sols esforços. La postura d'Almirall és, però, ben diferent a la de Mañé, aquest s'oposava per preservar el Principatⁱ d'influències foranies desnaturalitzadores mentre que Almirall fa crítica puntual als fets per costos econòmics o dèficits previsibles i per incapacitat formal d'assolir amb dignitat l'escomesa. Sectors però representatius del nacionalisme radical s'hi vinculaven com el cas del diari reusenc "Lo Somatent". (421)

Amb tot, l'Ajuntament de Riudoms i Taulí sabia que el 1889 nom preparava una altra exposició a París coincidint amb el centenari de la Revolució i, per avançar-s'hi, es convencé a la Junta de Comerç, la burgesia finançera, etc. d'anar endavant amb la idea original del gallec Serrano que havia proposat el 1885

d'organitzar-la tot sol amb només els terrenys i sense subvencions. Almirall s'oposà des d'un primer moment a la idea, així el portaveu del Centre Català (5-IX-1887) ^{ja} critica la proposta amb arguments numèrics relacionats amb els hotels, comunicacions, habitants de Barcelona, tot avançant que es ordenien tots els números d'una rifa on el premi era la ruina i la riota pública. Pocs dies després del seu primer text, el 18-IX-1887, respon als arguments municipals que al·ludien al silenci anterior del Centre Català tot indicant que no se sabia quin era el model d'exposició que volia fer el consistori: regional, estatal, universal i per tant poca cosa podia dir l'entitat.

/314/

Cal afegir a l'argumentació almiralliana (422) la crisi econòmica del món comercial i industrial amb el poc estímul per a la participació forània i la poca empenta de la participació local. Tan segur està Almirall del fracàs que posa en lletres de metalls el seu prestigi afirmando que l'Exposició no s'inaugurarà en la data indicada. Efectivament des del seu escrit del 3 de desembre del 1887 fins al 7 d'abril de l'any seqüent en tornar a la càrrega amb el treball L'Exposició no sobre encadà ha passat el lapse de prova per arribar el moment de la veritat i la demostració de la raó d'Almirall.

El nostre biografiat no era només un intel·lectual racionalista posat a polític catalanista, sinó també un organitzador nat. Recordem l'estada de la Casa de Caritat o del Congrés Catalanista o el mateix "Diari Català", i no volia la combinació entre el sector municipalista dominat pels cànics urbans dinàstics, i la força finançera de determinats grups burgesos que, amb el vistiplau del govern, aconsegueixen ràpidament subvencions a compte de les primeres despeses, eliminat ja el pintoresc galleg promotor

inicial i assumit plenament per l'Ajuntament el fet d'organitzar corporativament la magna mostra.

/315/

La crítica, lúcida i gens retòrica, d'Almirall en thi aspecte que es prestava al lluïment aconsegui, indirectament, que els potencials defectes fossin subsanats. Per exemple, escriu que no hi ha hotels a Barcelona, a tot estirar pensions per a trenta persones. Es construíx, després ^{de} la seva crítica, el majestuós Hotel Internacional de Lluís Domènech i Montaner que s'aixecà en poques setmanes i fou enderrocat posteriorment. Quan es parlava d'uns costos perfectament assumibles. una xifra d'uns pocs milions de pessetes. Almirall diqué enèrgicament què una exposició de debò no es podia fer per menys d'una xifra que no baixés dels 6-10 milions (423). El resultat, però, fou superior a les previsions d'Almirall.

20 millions de pessetes fou aquest resultat final, amb 12.000 expositors i 400.000 visitants. Per la ciutat, a diferència del 1929, foren però poques les obres viàries i monumentals que s'aconseguiren. Els enllaços ferroviaris del Passeig de Gràcia, connexió de les línies existents del ferrocarril, alguna petita millora a l'Eixample, etc. però són millores fates si marcs de l'Exposició del 1888. Ornamentalment sí que diversos elements artístics embelliran la ciutat de Barcelona: l'Arc del Triomf, el monument a Colom, el Castell dels Tres Dracs, etc. gràcies a la decidida col·laboració d'artistes i arquitectes com Elias Rogent, Josep Vilaseca, Josep Llimona, l'esmentat Domènech i Montaner, etc. El que Josep Pla defini com una "mascareada polverienta indecriptible" (423), per observadors estrangers imoarcials com André Baréy, l'opinió també és crítica: "Tot relleginet diverses cròniques de l'època i, ai last, algunes

anàlisis contemporànies, hom resta estupefacte davant el ditirambisme dels termes utilitzats per saludar l'esdeveniment, al qual tots els efectes, revela una pura i simple megalomania. Amb el mateix delit commenta la grandesa del país, el poni català, les benediccions solemnes del bisbe de la diòcesi i els vestits de Maria Cristina». (424)

/316/

No és casual que Almirall s'oposi a l'Exposició mentre els burgesos més dinàmics fan costat al batlle Rius i Tauler. La relació de forces polítiques de Barcelona és prou elocuènt: el sistema canovista és el sistema de la burgesia catalana que està a la defensiva en el terreny econòmic, polític i social segons la recent i gràfica anàlisi de Borja de Riquer. (425) La burgesia moderna i emprenedora, amb força i perspectiva de conjunt, que vol Almirall, és inexistent a Catalunya. L'exemple de la pèrdua de control dels ferrocarrils és també prou conegut i demostratiu del simple afany de lucre immediat sense cap altre consideració. Es allò també que quan Madrid negà terrenys a Barcelona per opinar que no revertirien a la ciutat, sino que serien atorçats al benefici individual d'uns pocs. (426)

Els arguments d'Almirall com l'afabliment industrial, la crisi general de la península, les grans dificultats organitzatives, els enormes costos de preparació, l'estat precari dels recursos municipals, etc. no podien fer recular a les classes dominants que apleguen la banca, la indústria, el poder polític (427) i l'Exposició és fèu mentre els representants més dinàmics de la cultura -Jacint Verdaguer, per exemple- s'hi posaven al costat tot marginant a Almirall. A més, com era previsible, due ho fessin els representants del món econòmic i no diuen, del religiós i del polític que també es situaven a favor de

6.3 Oposició als Jocs Florals Oficials

27

Com a resultat de la polèmica entre el grup del Centre Català i la conjunció de propietaris, polítics i Ajuntament de Barcelona hom proposà que els Jocs Florals corresponents a 1888 en lloc de celebrar-se la tradicional diada del primer diumenge de maig es fessin el dia 27 de maig per tal que la reina regent Maria Cristina fos la reina en fer coincidir el seu viatge amb la gaia festa. Així es feu amb només l'oposició del grup almirallista i el dia 27 al Palau de les Belles Arts, amb Marcelino Menéndez y Pelayo com a mantenidor, Jaume Collpell i Francesc Matheu s'endugueren la Flor Natural i l'Enqlantina, tingueren lloc els Jocs Florals "oficials" mentre el grup d'Almirall n'efectua en la data habitual, uns altres de "crítics".

El consistori atengué el preu de retard que li formula l'Ajuntament, i els Jocs es feren en un lloc, diferent al tradicional, dins el recinte de l'Exposició, i en una data també inhabitual. Els Jocs Florals de l'oposició han passat pràcticament desapercebuts. Tots els historiadors de la literatura catalana no els han considerat. (428) Almirall potser sobrevalorava el seu poder d'influència política. El 1886 publicà *Lo Catalanismus*, la resposta al discurs de Núñez de Arce, Espanya tal com és, el discurs dels Jocs Florals ja que havia estat el president, etc.

Considerem també però l'ascendent de Mañé i Flquer, o d'altres, que en resposta a Núñez publica *El Regionalismo* o els textos de Torres i Bages i Jaume Collpell a "La Veu del Montserrat". Dae de

la perspectiva política el 1887 es produeix l'escissió famosa del /318/
Centre Català que durà al trencament entre els centres de
Sabadell i Masnou i la resta, comandats pel de Barcelona.
Almirall expulsa el Centre sabadellenc i amenaga al de Masnou. El
Centre Escolar Catalanista, que tenia la seva seu dins el Centre
Català també es separarà i convergirà en la Lliga de Catalunya
que serà, per "La Veu del Montserrat" la legitima veu del
catalanisme. El Centre Català s'havia desintegrat i caminava vers
la desaparició.

Aquest 1887 Almirall té ja la paràlisi d'apoplexia i la seva
estrella està declinant, en paraules de Jutçlar se li donarà la
"batada" en no ser ja necessari als interessos-burgesos que tan
fidelment, potser a contracor, conjunturalment, havia servit en
la seva defensa del proteccióisme i del dret civil català
tradicional. Foren una suma de factors que el feren fracassar
entre el quals hi ha l'oposició a l'Exposició Universal i la
convocatòria d'uns nous Jocs Florals pretextant que serien «
tradicionalment correctes».

La Lliga amb el Centre Escolar, es posà al costat de l'Exposició,
i de tota la política col·lateral com els Jocs Florals de la
discòrdia. Almirall censurà que es lliurés un missatge a la reina
regent on al costat de la petició de més autonomia, en les línies
de tots els missatges de la Lliga a la Monarquia, es reconeixia
la seva autoritat. Almirall en discrepava bàsicament per
considerar que els drets eren derivats dels Borbons i fins i tot
com a comtesa de Barcelona havia de ser considerada també regent.
Si bé es repetia el gest pactista del 1885 Almirall, en només uns
anys havia evolucionat vers postures contradictòries, arriba a
qualificar el document de la Lliga de "separatista" quan el seu

dels seus textos s'avancava en el camí del catalanisme radical.

Curiosament, els inicis dels anys vuitanta criticava a "La Renaixença" perquè s'espantaven del foc que els inicials Jocs Florals, estudis històrics, teatre popular, etc. feia en el país en avançar en el procés sensibilitzador d'una mentalitat particularista. Un foc que els de "La Renaixença" havien atiat.

Ara era ell qui queria en el parany tot i la seva lucidesa de criticar i denunciar una Exposició que era façana pura i no transformava i millorava les estructures urbanes o socials barcelonines sino que no feia més que consolidar les posicions del caciquisme madrileny amb la burgesia més dinàmica local. Aquesta volia només una parcel·la de poder mentre Almirall, com podem llegir en l'estraordinària denúncia Espanya tal com ell aspirava a una completa transformació de l'estat eliminant vícies i corrupcions en tots els sectors de poder gràcies al paper d'una burgesia moderna, liberal i avançada.

No és casual, doncs, que en una activitat tan simbòlica com els Jocs Florals es cristal·litzin posicions divergents que no són més que afegitons d'una cadena que arrencava de dues posicions d'una banda, tal com es trencà el primer Congrés Catalanista del 1980, el catalanisme laic, urbà i progressista i, el catalanisme catòlic, rural i conservador. La voluntat d'integrar totes les tendències catalanistes, tant en aquest Congrés com en el Centre Català, era un miratge ateses les profundes diferenciacions ideològiques que veiem en Almirall un precursor però l'home que interferia alhora en el procés de creixement de noves forces catalanistes fossin conservadores o radicals.

El desembre de 1987 "La Veu del Centre Català" (429) publicà la

"dissensions baixades en lo camp catalanista... reconeguda la inutilitat de nostres esforços, y en la associativa de trovaros aislats". al costat d'un article crític sobre l'Exposició Universal, i una valoració que es fa dins "La setmana política" on es constata l'amenaça de la revista "El Mundo", que escriu: "Lo Centre Català ha fet contra l'Exposició una campanya que li ha costat la vida". Com acostuma a passar quirebé en tots els fenòmens històrics no és una sola causa el detonant d'un efecte i en la pèrdua d'influència d'Almirall i del Centre Català hi trobarem tota una corrua de factors que hem enumerat que simbolitzaren ja l'oscuritisme polític d'Almirall. D'ara endavant passa a la defensiva. En el mateix número de "La Veu del Centre Català", escriu: "Los fermos y puros patriotas de la Lliga poden començar a estar satisfets dels resultats que va donant la seva perturbació destructora. La seva conducta va portant l'excentricisme y la desilusió allí abont a forsa de treball s'havia llorat fec paixer l'entusiasme. Y la cítior era que davant de les ruïnes de lo que destrueixen, no son capaces de alsarbi cap obra positiva, realisant completament allò que diqueren ó sieni que, "com los gossos del hortellà, ni lladran ni deixan lladrant". (430)

Cronològicament l'escissió del Centre Català arrenca d'un missatge d'Almirall, aleshores president, per tal que tots els catalans s'uneixin amb la finalitat de destruir la política centralista i implantar l'organització regional. Aquest text, l'agost de 1887, és l'ampliació als comentaris del març del mateix any quan a la Festa Inaugural del Centre Català de Sabadell Almirall fa un abrandat discurs. (431) En el text de l'agost Almirall respon la crítica del Centre Català de Sabadell. L'article *Clar y català de*

"La Renaixença", i passa revista als fets que produeixen que "nos trobem avui engolfits en una polèmica verçonyant, diona sols dels adversaris mes declarats". Segueix mantenint la seva vocació que el Centre, com abans el primer Congrés o el Memorial, sigui el punt en el que tan pot "treballar per la reivindicació dels drets de la terra un ateista que un catòlic; un revolucionari que un conservador, etc". En mantenir-se en el seu posicionament el Centre de Sabadell el dia 19 amb la nota publicada al "Butiletí" del dia 21 d'agost, el Consell del Centre Català de Barcelona acorda dissoldre el centre sabadellenc atenent que "ha intentat recomoure una sectularitat celebrant a l'efecte un acte públic... una comunicació declarantse en desacord amb les idees (del President del Centre Català) tot baix un matís retrògat molt marcat, lo qual ha de ser un gran obstacle per la propagació del catalanisme regionalista". (432)

Paral·lelament el Centre Escolar Catalanista que actuava al mateix local barceloní que el Centre Català protesta i conjuntament amb els socis del Centre Català abandonen la seu per fundar la Lliga de Catalunya que encapçalen Narcís Verdaguer i Callís, Josep Puig i Cadafalch, Lluís Duran i Ventosa i Enric Prat de la Riba presidida per Pau Sans i Ricart. El 15 d'octubre "La Renaixença" publica la nota argumental del Centre Escolar Catalanista que acusa a Almirall de repartidor de credencials de legitimitat de tendències polítiques del catalanisme i que la seva actitud arbitrària el fa quedar aïllat.

Si bé Almirall guanyava les votacions del Centre Català de Barcelona no va poder guanyar la votació del Consistori del Jocs Florals del 1888. Aquest organisme era l'únic vàlid per retardar la data, modificar el lloc, etc. Per pocs vots, explica Carreras

/322/

Pujal (433) guanya la llista patrocinada per la Lliga de Catalunya integrada per Marià Aquiló, M. Menéndez y Pelayo, Jacint Verdaguer, Joaquim Cabot, Àngel Guimerà, etc. davant la del Centre Català amb Mañé, J. Ll. Pellicer, Eduard Vidal Valenciano, Martí Folguera, Balari i Jubany i Antoni Rubió i Lluch. L'opinió que tenia Almirall sobre els socis del Consistori i adjunts dels Jocs Florals quedava ben reflexada en anteriors articles crítics.

L'acta del certamen, signada per Joaquim Cabot i Rovira (434) explica tots els detalls, des de l'obertura per Sardà a "Sobre la festa", en català fins al discurs del president del Consistori Marià Aquiló que feu un recès a les vicissituds de la llengua catalana del segle XVI fins al moment. El canonge Collell en el seu poema guanyador (*La Absoluta*) cosa la història del soldat del Lluçanès que torna ferit de la guerra d'Africa i en retrobar familiars i promesa ja morts "torna a servir'l Rei, que ja tot el mon me és patria". Collell també va tenir un altre premi amb el poema *Sagremental d'ardida possessió patriòtica del més encés tor*. (435) Un altre dels guanyadors és Francesc Masferrer amb el treball *Concepte del regionalisme dintre la unitat de la pàtria*.

En el Missatge que es dóna a la Reina per mitjà del sector del catalanisme conservador, (436) amb retòrica vuit-centista, es fa referència a una nova pàgina de la "gloriosa història de Catalunya" que s'obre en lliurar el missatge a la sobiranía. Es fa allusió a les Corts, al Consell de Cent, als tribunals de justicia, la Universitat: "Y nosotros que somos señores de nuestra casa por voluntad de Dios, de nuestros abuelos y padres nos vemos obligados a acudir a Madrid para pedirle todo de

rodillas de una mayoría de hombres extraños a Cataluña, hasta el punto que parece como que tengamos que solicitar autorización para respirar el aire de la tierra: y todo en su lengua, pues en el lenouais que nos viene del alma ni podemos pedirles el perdón de un sentenciado a muerte, aunque sea posible probar que es inocente y tenga ya en el cuello la afrontosa argolla." (437)

Almirall respongué el document ~~Aent~~ manifestació que no volia tornar al 1713. Que aspirava a perfeccionar el sistema constitucional modern mitjançant institucions regionalistes tot negant la representació de la Reina en virtud de la història de la qual no en volia ser esclau. Ell i els del Centre aspiraven a afliuxar per unir, mentre la Lliga vol, ditx, restaurar per separar. El Congrés madrileny qualificà agrament el Missatge igualment com féu amb el del 1885 i amb tots els posteriors.

L'evolució d'Almirall de capdavantet del catalanisme a simbol aillat i contradictori feia un pas més fins a l'extrem, que tract d'uns breus textos i del discurs de l'Ateneu (1896), ja no publicarà res més ni tampoc actuarà políticament. El fracàs, per tercera vegada, després del Congrés i del Memorial, d'un projecte català comú, l'endinsà en una posició ben residual que l'abocarà al silenci en política i a l'amargor en la vida humana personal. No serà casual la inversió de posicions entre Pi i Margall i Almirall. el primer s'acostà als regionalistes conservadors mentre Almirall els acusà de separatistes indesitjables. Aquesta evolució cal entendre-la com una reacció davant la pujada del catalanisme, ~~conservador~~, com a una crítica constant des de les Escritos Catalanistas (1878), al carlisme, a l'integrisme rural, al fanatisme religiós, elements que si bé no eren consubstancials en la Lliga incipient si que s'hi aprovaven més que no pas en les

files del republicanisme federal que era on Almirall s'hi podia /324/
trobar a gust. El próleg a la darrera edició en vida Lo
Catalanisme (1902) és ben explícit en la seva tendència
d'harmonitzar i unir contra la separació i l'enemistat.

6.4 Presidència de l'Ateneu Barcelona i devallada física. (1896-1904)

Els discursos tingueren una gran trascendència en la labor política d'Almirall, la majoria els edità i pràcticament tots els seus textos breus són abans que opúscles, discursos. No hi fa res que siguin extensos. Lo Cobden Club en realitat és Discurs lligat en la Sessió inaugural dels treballs del any lo dia 16 d'octubre de 1886 per V. Almirall President del Centre Català. (438) i té 45 pàgines. Es clar que aquest text és alhora una història de l'entitat anglesa dedicada a la defensa dels interessos comercials de l'illa i l'exposició de la conveniència d'actuar a Catalunya similarment. Poesia del Regionalisme és en realitat el Discurs lligat en la Sessió inaugural del any celebrada lo 1er d'octubre de 1887, per V. Almirall President del Centre Català. (439) En aquest cas el text és més breu té només 32 pàgines. En altres, com el discurs al Certament literari de Malgrat (7-XII-1887) és tracte d'un discurs de circumstàncies i el text és ja més breu a diferència dels anteriors o del Discurs de l'Ateneu al qual ens referirem tot seguit. (440)

Abans però fem una referència a Poesia del Regionalisme que lligat públicament un any mig després de Lo Catalanisme presenta un corpus prou interessant del pensament almirallí com per-

fixar-nos-hi un xic, sense voler fer, com en la resta de la /325/
ingent producció escrita, una anàlisi aprofundida atès que només
aquest aspecte fora suficient per a una tesi. En aquesta obra,
Poèssia del Regionalisme, Almirall ja comença a sentir-se cansat
de més de vint anys en "la lluvia per la reivindicació dels drets
de la Terra" tot criticant la manca d'liuterèa dels catalans,
degeneració de molts de sos fills" -que sacrificen la pàtria, en
terminologia textual, "per les passions més mesquines".

Critica la uniformitat dels estats europeus davant el respecte a
la varietat exemple de la qual és la confederació americana que
es configura com a quis del món occidental. O també la pacífica
convivència dels suïsos francesos o alemanys arran la guerra dels
seus respectius països mentre la Confederació Helvàtica vivia
calmosament. Almirall que era a Berna, "sense perdre ni un moment
la seceritat, dels interessos de sa petita y adorada pàtria.
Així escriu:

"Lo Regionalisme, señores y estimats Consociis, no és tan sols
una forma d'organització dels Estats, sinó que es la síntesis de
tot sistema polítich y social. Es la aplicació del primer y
segundo principi de llibertat, sisís è la essència de la Lley,
com à la manera de ferla y d'executarla. (...) El Regionalisme es
una escola pràctica de llibertat y de tolerància. (...) és no
sols una forma d'organització dels Estats, sinó que es la
síntesis de tot un sistema polítich y social". (441)

Tot seguit en aquest text oràdicament desconegut avui (442) fa
un paralellisme entre la Confederació alpina i la possible
hipotètica Confederació Pirenaica -amb País Basc, Corona
d'Aragó...- arran d'un anterior viatge seu on enllacea directament
de Guernica a Berna, i segueix amb els somnis, atès que la

temàtica és poètica i somia en un demà per Catalunya on /326 /
apareguin "Corts catalanes, cessussitadas y vestidas á la usanza
dels temps modernos."

El 30 de novembre de 1896 llegeí el discurs de la sessió pública
de l'Ateneu Barcelonés que fou el segon discurs, (443) després
del de Guimerà l'any anterior, que el president de la institució
feu en català. Dins la Junta Directiva del curs 1896-1897 hi
figura de secretari Prat de la Riba i també Joan Maragall, Raimon
Casellas, Manuell M. Angelón, J. Massó i Torrents, Lambert Matllà,
etc. En la memòria del curs anterior, llegida per Joan Maragall
(444) detectem de 15 conferències 7 en català. La temàtica és ben
variada: art, ciència, literatura, dret, economia... L'any
següent, sota la presidència de Joan Permanyer i Ayats l'acte
serà ja en català. La llengua és també un dels eixos del discurs
d'Almirall:

"Com lo meu antecessor en aquest lloc, dech avuy diripirme a
vostretres en la llengua natiua de la terra. Y dich que dech,
perquè no és per capriza, ni per exès de carinyo, ni per
injustificada preferència, ni menys encara per odio o malavolença
a tot lo que és patrimoni d'altrás regions d'Espanya, si en
català vos parlo, ni tinc tant sols lo motiu personal a quin mon
antecessor degué atendre." (445)

Remarca tot seguit com l'ús del català o del castellà ha estat
indiferent i només en funció de la política del moment i com en
aquest segon discurs, després de Guimerà, passada la poesia pot
venir ja la prosa, la realitat o sigui el regionalisme i les
solucions pràctiques. Reivindica el dret a l'oficialitat -"la qual
preminència que qualsevol altra de les que viuen a la nostra
Espanya"-, de la llengua catalana en règim de co-oficialitat per

tot l'estat: "L'imeposició d'una llengua a un poble és no sols una injustícia, sinó un pecat contra la naturalesa".

Després de reproduir un text del seu discurs *Resposta a Núñez* de Arce passa revista al regionalisme català que identifica al catalanisme, tot criticant com mirava: "passe enderçava, no prestant tota l'atenció deguda al present y menos al futur encara".

"Deixem en pau als Felips y als Olivares, que al fi y al cap varen obrar com les idees dominants a la seva època i no obessaven, y a cosa diferent com els catalans tractaven als sòbdits de les demés regions en que dominaven. (...) No als Olivares y Felips dissipliers hem de combatre, sinó als diavux, ja que per desgracia avui solo faltan y si pot ser, creuenet nos facen més simpatichs combatent institucions, ideas, abusos y extralimitacions que no pas als homes que les encarnen y les executan." (446)

Sequeix insistint en la vella idea seva de "separar per unir" és a dir reconèixer poder sobirà a les parts per a poder pactar igualitàriament. Remarca com convé donar pas als joves, desacreditada per discrepàncies la seva generació, i canta les excel·lències del regionalisme com a "idea salvadora". Jordi Casassas, en la seva monografia sobre l'Ateneu Barcelonés, clausa el discurs com dedicant centralment a aquesta qüestió del que és considerat per Almirall una solució polític-social i una teoria completa aplicable a tota manifestació de l'activitat humana. (447)

En aquests anys Almirall manté l'actitud personal de tancament, d'ençà el 1887 en coincidir l'atac d'apoplexia amb les

escissions del Centre Català, i deixa tant la labor de difusió pública del catalanisme com de direcció activa d'iniciatives. Tret dels contactes amicals (448), mante gairebé una presència pública simbòlica com la penya de la Santa Creu (449) que fins arribar a la presidència de l'Ateneu minvarà fins esdevenir un silenci contrapossat al frenesi d'anys anteriors, com el 1886 on a més del que feu a Barcelona, encara viatjà l'agost a Madrid, on publicà articles sobre la cuestión catalana (450), etc. L'atac a la seva salut fou molt ràpid, s' inicià precisament la vigília de l'homenatge popular del poble d'Hostalrich a Pitarra per l'obra La pubilla d'Hostalrich (Les joies de la Roser), una festa que fou preparada curiosament, segons Font (451), però Almirall no hi pogué assistir. El juliol de 1887 (452) ja està restablert. Les activitats però són escasses. Trobem només el certamen literari de la vila de Sitges on Almirall és jurat amb J. Caillell, Thos i Codina, Auletia i Piçan i Agustí Urgellés el 26 d'agost; i uns mesos abans, el 17 de maig a Sant Sadurní d'Anoia, en una reunió convocada pel Centre Català sobre la qüestió dels vins falsificats. La menció del "Butlleti del Centre Català de Terrassa" és ben elocuènt: "Dona les gràcies al Sr. Almirall fent ressalta quell catalanisme es pràctic y que hi ha ecent necessitat de treure els mercaderes del temple y enclar tota classe social" (453).

Del període que Almirall ocupà la presidència de l'Ateneu Barcelones no hem pogut localitzar cap altra dada que la referència biogràfica de Font (454) on exposà el valor del president en anar a protestar davant el Capità General davant l'onada represiva a conseqüència de la bomba de la processó de Corpus amb els presos de Montjuïc. Consultats els arxius de

l'Ateneu Barcelonés d'aquests 1896 i 1897 llegeim només la /329/ transcripció de les actas on, signades per Prat de la Riba i Almirall, es discuteix de la reforma del estatut de l'entitat en només dues reunions (20-XI-1986 i 30-VI-1987) sense cap altra referència a fets més d'indole general. (455)

Triar la documentació relacionada amb un estudi és certament un dels capitols més sugestius d'una investigació però destriar les dades davant l'absència és ja labor detectivesca i gairebé profètica en fallar les fonts. Hem resseguit tota mena de pistes i sovint amb resultats descoratjadors. Quan llegeim a Voltes (456) que Almirall és detingut tot citant "La Vanguardia" del 10 d'agost de 1883 i consultat el periòdic no trobem cap referència (457), també s'ha parlat molt de les diferències amb el batlle Rius i Taulat i com arran la visita d'una autoritat a la ciutat fou pres preventiu per repressàlia municipal davant el paper cada veinent d'Almirall en l'argumentació jurídica que oposà a les contribucions de l'Ajuntament barceloní (458). Però tampoc hem trobat cap més dada.

Tampoc conservem, tret dels llibres, documentació sobre les impreseis i estudis que feu a països el sol nom dels quals indica ja una plena intencionalitat política de coneixements d'organització: Andorra, i Suïssa, especialment però també França, i Itàlia i Alemanya. I destaquem un viatge del qual només en resulta un article que és prou suggestiu per les conseqüències que té en l'evolució del catalanisme polític: Irlanda, país que visità per conèixer les seves aspiracions sobre el terreny (459) en un sentit ben poc freqüent aleshores, com és la visita basada en l'observació directa. El grup de "La Renaixença" ja intentava de fer una "Lliga de la Terra" a l'estil

irlandés, com a línia de treball polític ben diferenciat del /330/ orígens del diari/setmanari que passa del simple sentit culturalista el 1871 al pla intervencionisme el 1888, després de les proves de foc del Congrés del 1880 o el Memorial del 1885.

Aquest discurs de l'Ateneu és l'única activitat de relleu que coneixem del període de la devallada que comença el 1887 arran el primer atac d'apoplexia. Segons els biògrafs "Ja no treballava gairebé gens. Només llegia novel·les. Deia que havia perdut el goig del mestre" (460) i Canibell explica a Font que "La feblesa física el tornava malhumorat, descontent i la convicció clara i ferma d'abans esdevenia sovint contradictòria" (461). Es refugia a les seves possessions de Ribes i Perelada i molt amb els amics Eudald Canibell, Conrat Roura... El pròleg de l'edició castellana de *La Catalanism* és datat l'agost de 1902 a Ribes i en una carta a Canibell l'any següent també datada a Ribes, exposa la seva situació personal (462) enterbolida només per les complicacions d'herència. Era solter i tenia un únic germà per la qual cosa feu diversos testaments i nomenà marmessors els seus amics Roura, Canibell, així com el doctor Guillem López i Heribert Pi. En desheretar en el segon testament, la seva família per motius que Font amava, els hereus convocaren una reunió de jutges "per tal que iudiquessin si l'Almícall estava o no en condicions de fer testament. Ho feien per a poder impugnar el testament després de la seva mort" (463) Per resoldre la qüestió d'un cop per totes, a la seva fortuna s'hi afegia l'herència de l'oncle Llúcar mort feia només set anys, resolgué de casar-se in articulo mortis per a disposar lliurement dels seus béns. Donà a la Biblioteca Arús (463bis) (llibres), l'Ajuntament de Perelada (terrenys per a fer escola), l'Ajuntament de Barcelona (la casa on va morir del carrer de la Ciutat i de Sant Miquel també per a fer-hi escoles).

la magnífica Col·lecció de llibres de dret (Col·legit d'Advocats) etc. (464)

En morir, 20 de juny de 1904, al domicili familiar del carrer de la Ciutat (465), el seu traspàs fou pràcticament silenciat només unes notes a la premsa, els articles de Folquera i de Prat de la Riba, la conferència al Col·legit d'Advocats de J.J. Permanyer i Ayats (1905), el recordatori del Cels Gomis (1907), etc. (466)

L'enterrament fou només amb la Unió Catalanista, que publicà un breu text a "La Renaixença" (467), les restes del Centre Català, pràcticament els seus amics que embolicaren el féretre sota la bandera de l'entitat, i Catalunya Federal escissió de la lerrouxista Federació Republicana.

Pocs mesos després de la mort, Prat de la Riba va escriure el famós article El Preceptor on simbolitzava els valors de l'Almirador que tingué Almirall en l'erm camp del catalanisme polític tot destacant grans drets d'organització que tingué:

"Tots els mitjans propis dels costums moderns, tots els mitjans que ell havia vist seguir als escacs conductors dels races angleses i saxones, tots va practicar-los amb intensa i serena activitat, amb maestría remarcable: el llibre, el mitini, la lluita periodística, l'apel·lació als comitès, les organitzacions corporatives, la manifestació agrestosa als poders públics..." (468)

Després de la presidència a l'Ateneu del 1897, les escadusseres intervencions en col·laboració amb Lerroux (469) i el próleg de l'edició castellana de Le Catalanisme (470) esmentem només la seva final i breu etapa de exercici de l'advocacia. Aquesta acció l'enceta, segons podem llegir en un anunci a "La Veu del Centre

"Català" a primers del 1887 (472) tot dedicant'hi les principals hores feineres del matí i la tarda. El 1888 sembla també que fou advocat del setmanari "L'Escuella" (473). El 1892 adreça una carta al Deçà del Col·legi d'Advocats demanant la baixa d'exercici, però desitjant figurar en la relació d'advocats que no exerceixen (474) i el primer de juliol de l'any següent es déna de baixa de la contribució industrial que pagava com a advocat. El 1897 torna a demanar l'alta en la professió només per actuar en un cas relacionat amb Rossend Arús (475) com indica l'únic estudi que sobre la faceta jurídica d'Almirall existeix. (476)

Es, doncs, una actuació com a professional del dret esporàdica i motivada per raons gairebé d'ús personal d'utilització de la carrera per finalitats molt concretes i allunyades de la pràctica del dret com a treball quotidià com efectua als anys 1887-1891 període també alentit precisament per la malaltia greu que inicià el seu curs fatal aquell 1887.

A les memòries de Joan Garriga i Massó s'explicant els motius de desavinença entre ell i el moviment catalanista com l'acumulació dels fets que divergien en ànalisi dels contemporanis. Simbòlicament intitula el capítol vuitè amb el significatiu nom de *La derrota*. En primer terme justifica l'oposició d'Almirall a la Gran Exposició del 1888 per les mancances de Barcelona i els xanguellos de l'Ajuntament amb el promotor inicial amb la conjunció Sagasta-Rius i Taulet per debilitar i enfonsar a Almirall. En segon terme les concessions espectaculars i decorats que el govern féu per a la llengua catalana: obertura dels Jocs Florals en català, premi nacional a Batalla de Reines de Pitarra, etc. Aquests elements espectaculars més el

barcelonisme del batlle oposat al catalanisme. Garriga en diu la passió i l'orgull d'una ciutat davant la raó de l'esperit català, possibilitaran que els catalanistes històrics de caire literari fessin ja "tronçollar el conglomerat d'Almirall" (p.79) o sigui el debilitat ja Centre Català. Garriga afegix "el canvi d'orientació econòmica de Madrid" tot remarcant el fracàs polític d'Almirall: "La reacció de Valentí Almirall va ser en forma de menyspreu i, enci contra els seus antics companys, "Feniciós", exclamava, referintse als elements econòmics catalans, "Desoradets! traidors!" adreçant-se als catalans. Va tancar-se en la ferestega solitud i insociable exili sense voler veure ningú ni parlar amb ningú, ni actuar de cap manera mai més, "Catalunya? No existeix. Es un nom geogràfic", solia dir, "Sentiment i patriotisme català? Una ficció! sois hi ha sentiments d'amor a la pàsseta. No hi ha res a fer! La decadència ha envaït Catalunya i tot éssia un muix de podridura! no val la pena d'ocugacions... Cal deixar que es mori embolcallada amb el mantell de la decadència general espanyola." Aquestes són les expressions corrents d'Almirall en parlar d'aquestes coses. Un pessimisme integral va envaixir-lo i mai més no va voler fer res ni actuar, ni fer altra cosa que viure reclòs en una ferestega misantropia" (477).

Hom observarà aleshores una conjunció de diversos factors que condicionaran l'evolució final d'Almirall. En primer terme la qüestió personal de la salut que és fortament atacada tot coincidint gairebé amb el seu fracàs davant l'Exposició Universal que malgrat l'oposició que efectua i l'escissió del Centre Català amb l'enlairament de la Lliga motivarà el seu ostracisme polític. La "reacció desllorable" d'Almirall envers la "Cospiració del

"silenci" que se li aplica és per Rovira i Virgili "el /334/ ressentiment s'accentua fins a convertir-se en desòit i odio" (478). Serà doncs una suma de factors el que obligaran a l'aïllament geogràfic i polític d'Almirall. Cal fixar-se en els trets bàsics del caràcter irregular que manté sorpreses doloroses pels, fins i tot, més devots companys com la mort del "Diari Català" i el sentit excluent que tingué ~Congresos Catalanistes, etc.- per a qui no combregava d'una visió social i política comuna en l'anàlisi de l'estructuració del catalanisme.

El seu tancament és real i arriba fins i tot a la producció escrita. Només publica dues obres i són de recopilació o reedicions els articles de "L'Avenç" (1902) i *Le Catalanisme* (1902) en edició castellana. Els fets interns del moviment catalanista el 1887 portaran aquestes conseqüències que Almirall agreuja accelerant la separació. Vegem, si més no, la crítica ferotge i amarga a Mar i Sol de Guimerà, el 1888 (479) que és tot un símbol de l'utilització posterior de qui fou el seu enemic en tantes avinenteses i dirigi el diari rival "La Renaixença".

el dm
Es cerò la rèplica a l'accusació d'antipatriota que li fa Guimerà aquest mateix 1888 per l'oposició d'Almirall als Jocs Florals i a l'Exposició Universal. Pot també arribar-se a creure en un cert sentit de persecució motivat per les constants de l'ideari laic d'Almirall oposat a Torras i Bages i Prat de la Riba com defineix Jutglar d'"antitesi essencial" referint-se a La Tradició Catalana (480) o d'un republicanisme bàsicament progressista oposant al possibilisme, recordem els missatges de la Lliga, els Jocs Florals duals, etc., de qui s'endurà el 1901 els vots del catalanisme. Com ja hem estudiat, la manca d'un cos social al costat d'Almirall, el resultàairebé com a franc-tirador al que

les dots intel·lectuals i organitzatives, la fortuna personal i la capacitat de treball possibiliten d'avançar en la creació d'una línia que serà assumida parcialment pels sectors avançats i conjunturalment per les classes dirigents. Es per tant esquemàtica l'exposició que raona només en el fet fisiològic de salut débil la davallada com també és igualment mecanicista la qui demostra l'aïllament per to moderat i tradicionalista del catalanisme dominant. La teoria d'Almirall és exposada fonamentalment la dècada dels vuitanta en el vessant catalanista mentre una dictadura militar, una crisi econòmica i una estabilitat política van imposant-se.

/335/

L'obra teòrica d'Almirall quedarà, malgrat la trascendència, com un element estrictament ideològic en fracassar la projecció i articulació al cos social a diferència d'altres pensadors que tindran les corretges de transmissió perfectes per arribar amb més plenitud. Aquesta, pensem, és la raó fonamental per considerar aquest fracàs final d'Almirall. D'existir un suport de les classes il·lustrades -professors, advocats, escriptores, clergues...- a l'ideari almirallí no hi ha dubte que almenys nominalment haguera ocupat el paper de Prat de la Riba, però la divergència absoluta en el terreny social, religiós i humà feu que es trobés en el terreny ideològic gairebé sol.

Per tant, d'Almirall en restarà la influència ideològica en determinats aspectes i la realitat del que ja és possible d'intentar en haver-ho creat ell amb anterioritat. La manca d'un suport burgès que no el considerà mai un capdavanter, en tot cas un aliat útil -proteccionisme i aranzels del 1881 al 1886-. l'absència d'un suport intel·lectual pràcticament tot arrenolerat a les files de "La Renaixença", els Jocs Florals i el clercat. I

nula presència de l'element obrer, fixem-nos només en els /336/ comunicats escassos del proletariat al "Diari Català" o en la professió dels delegates del Congrés del 1880, que ~~fan~~ d'Almirall un líder amb un grup ben reduït al que les seves atzaques temperamentals encara el priven de connexió. No és doncs estrany que análisis recents qualifiquin que la visió crítica admiralliana de la societat catalana i espanyola era correcte, però les divergències de fons: reforma agrària, davant interessos caciquils, progressisme davant tradició i obscurantisme, esperit democràtic davant autoritarisme, etc. (481) ~~que~~ impossibilitaren la plena incidència.

El respecte a la seva figura històrica, encara viva físicament, exalica la presidència, d'homenatge, a l'Ateneu el 1896 però aquest buit social és l'explicació per l'aïllament. (482) Almirall, el "pensador liberal més important, informat i renovador de final de segle a Catalunya", per a Isidre Molas, (483) és un clar element de transformació de les classes dirigents catalanes i de regeneració de l'estat, que no ho aconsegueix tot i el seu esforç titànic. És, potser, l'únic pensador que crea les eines de plataformes d'actuació tot sol, arribant fins i tot, a fer néixer i a mantenir un diari a Madrid per aconseguir el seu objectiu de la república federal. Certament no arriba a culminar l'objectiu, federal com remarca Hennessy o polític catalanista com indica Solé-Tura, per desacord amb els respectius cosssos socials potencials seguidors, però si el catalanista polític tingué incidència real és deu obviament a la fecunditat i intensitat de la seva labor, en el fons català les incapacitats de la classe burgesa, en el fons espanyol les dificultats per què Catalunya anés al capdavant de l'estat amb unes reformes prou necessàries que desembocaren en la crisi del

- (421) "Lo Somatent", (11-IX-1887) de Reus indica la seva oposició a la crítica d'Almirall -"que Barcelona quedé bé"-. Guimerà se'n congratula qualificant a Almirall d'antipatriòtic. Cf. TOUS I VALLUE, JORDI: La formació del catalanisme polític a Reus i "Lo Somatent" (1886-1903). Reus, Associació d'Estudi Reusencs, 1987, p. 71 i ss.
- (422) La Exposició Universal. "La Veu del Centre Català", 1 (15-X-1887)
- (423) Cf. a "El País", (23-IX-1985)
- (424) BAREY, ANDRÉ.- Barcelonai de la ciutat pre-industrial al fenòmen modernista. Barcelona. La Gava Ciència, 1980. p. 39
- (425) BORJA DE RIBER.- La vida política catalana (1856-1898) dins Catalunya i Espanya al segle XIX. Ps. 19-56. ref. 411-42. També la lliga regionalista. La burgesia catalana i el nacionalisme (1898-1904). Barcelona Edicions. 62.19.77. ps. 31 i ss.
- (426) CAMBO, FRANCESC.- Memòries polítiques 1876-1936. Barcelona. Editorial Alpha. 1981. Especialment el capítol V. A l'Ajuntament de Barcelona i el capítol XIII El Parc de Montjuïc i l'actuació política on hi ha l'apartat L'Exposició Universal.
- (427) Veure la relació íntegre dels principals noms en un curiós document ^{sobre} l'Exposició Universal de Barcelona, "La Veu del Montserrat", 8 (20-II-1886)
- (428) MONTOLIU, MANUEL DE.- La Renaixença i els Jocs

Florals. Barcelona. Editorial Alpha. 1962; MIRACLE, /338/
JOSEP.- La Restauració dels Jocs Florals. Barcelona.
Avmà. 1960; TOMAS,MARGALIDA.- "Maria Àquida i els Jocs
Florals de Barcelona (1859-1975)" a "Randa", 5-6
(1977); FAULI,JOSEP.- Els Jocs Florals de Barcelona.
Barcelona. Ajuntament de Barcelona. 1980;
MOLAS,JOAQUIM.- La cultura durant el segle XIX. Dins
Història de Catalunya. Barcelona. Salvat. 1983. vol. V
ps. 177-191; JORBA,MANUEL.- Els Jocs Florals dins
Història de la Literatura catalana. Barcelona. Ariel.
1986. ps. 123-151; TOMAS,MARGALIDA.- La poesia de la
Restauració a Història de la Literatura Catalana.
Barcelona. Edicions 62-Orbis. 1985. Vol.I ps. 249-260.
etc.

- (429) "La Veu del Centre Català",6 (3-XII-1987)
- (430) Id
- (431) ALMIRALL,V.,- Discurs a la Festa Inaugural del Centre
Català de Sabadell celebrada en los dia 26 v 27 de marzo
de 1887. Sabadell. Imo. de J.Comas. 1887. ps. 87-93; Al
Centre Català de Sabadell. "Butlletí del Centre
Català",3 (6-VIII-1887)
- (432) "Lo Consell del Centre Català de Barcelona". Butlletí
del Centre Català",4 (21-VIII-1887)
- (433) CARRERA.- Història... VII. 374 i ss.
- (434) Jocs Florals. "Diari Català". 625 (1-V-1881) Article
útil també com a precedent dels treballs que
antologuem sobre el tema al volum Cultura i Societat.
ps. 97-99.
- Vegem també la voluntat d'Almirall de formar part del
Cos d'Adjunts dels Jocs Florals el 1887 segons es

desprèn de la carta que adreça a Narcís Oller ~~de~~ el 4 de novembre de 1887 des del seu domicili del carrer de la Princesa, 25, segon, en la qualitat que tenia Oller, de secretari del Consistori dels Jocs Florals. El text, breu, diu: "Molt senyor meu y distingit amic; Desitiant formar part del Cos d'Adjuvants, espero farà'l favor de incloure'm en les llistas. Si per casualitat ha de complir-se alguna formalitat, espero que tindrà la bondat de indicarmen-la a fi y efecte de poder cumplirlas. Ab aquest motiu se (il·legible: despedeix?) a les ordres S.S.S. y amic. Affm. V. Almirall." (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, N.O.I. 151). La resposta, en síntesi ↓ d'Oller ja que no disposem de l'epistolari d'Almirall, és del dia 7 de novembre i li extracte l'article novè del títol segon dels Estatuts.

/339/

(435) El poema comença /Catalans, ja ha arribat l'hora/ de cridar agermanats: /Via forta, viu forta /per les pàtries llibertats. "Carrera reproduïx també (VII.38)) la fit: "Mes no esmentem fets innobles!/ ni parlem ja de greus torts: /cadaçà és orgull de pobles/ decadents o casi morts. No pactem el dret de viure. /dret que no's competeix ni's veu: poble que mereix ser lliure, si no li donem, s'ho piden. /Front altiu i parla franca /i amb el cor esperanzat /conquistarem el que'ns manca /guardant bé'l que'ns ha quedat. /Germans! Nostre crit retruixa /ben alt i a la llum del sol: /Visca lliure Catalunya dintre'l reialme espanyoli!"

(436) Així les publicacions "La Renaixença" (A. Guimerà), "L'Art del Pàgès" (F.X. Tóbella), "La Ilustració Catalana" (F. Matheu), etc. i les entitats Centre

Escolar Catalanista, Lliga de Catalunya, Associació
Catalanista d'Excursions, Foment Industrial, etc. Pot
consultar-se el Missatge dins: GONZALEZ CASANOVA,-
Federalisme... ps. 519-535 així com un breu comentari
descriptiu a les ps. 161-165. També SOLDEVILA.-Història
de Catalunya. III,1392; MOLAS.ISIDRE.-Llengua. I. 24-
25, etc.

/340/

- (437) CARRERA.- Història... VII,382 . De la immensa
bibliografia dels Jocs Florals només hem trobat dades
dels Jocs d'Almirall en aquest autor així com la premsa
periòdica. Sobre els Jocs oficials d'aquest 1886 poden
consultar-se el volum de la col·lecció de tots els Jocs
d'ençà la restauració i Jocs Florals del primer
diumenge de maig. (Barcelona. La Renaixensa. 1886)
- (438) Barcelona. Víctor Berdàs. 1886.
- (439) Barcelona. Víctor Berdàs. 1887. També el "Butlletí del
Centre Català". 7 (4-X-1887)
- (440) "La Veu del Centre Català". 3 (29-X-1887) ho anuncia i
el text surt ja la mateixa publicació "al número 11
correspondent a 24-XII-1887.
- (441) Poesia del Regionalisme. Id. ps. 13 i ss.
- (442) Només hi ha una nota descriptiva a Roura, Jaume. Poesia
i Política. Entorn d'un discurs de V. Almirall. "Serra
d'Or", 333 (VI-1987) ps. 455-457.
- (443) Barcelona. L'Avenç. 1896. ps. 21-44. El títol és Acta
de la Sesión Pública celebrada en el Ateneo Barcelones
el 30 de noviembre de 1896.
- (444) Id. ps. 12 i ss.
- (445) Id. p. 21
- (446) Id. p. 34

- (447) CASASSAS, JORDI.- L'Ateneu Barcelonès. Dels seus orígens als nostres dies. Barcelona. Edicions de la Magranera. 1986. ps. 72 i ss. /341/
- (448) Com per exemple de l'intim F. Soler a qui acompanya en el llibre mortuori en precedir-lo, o de Rossend Arús de qui arriba a ser el marmessor i redactor dels Estatuts de la seva biblioteca, de Conrat Roure...
- (449) Al local del Teatre de la Santa Creu (1882-1892) i constituïda per J. Ixart, J. Massó, J. Sardà, J. Coroleu, J. Soler i Miquel, C. Gomis, Ezequiel Busquets, J. Massó i Torrents, Sanchez Ortiz, etc., p. (GALI).
- ALEXANDRE, - Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya (1900-1936), Barcelona, 1984. XI;87.
- (450) Conservats a la Biblioteca del Castell de Peralada en còpia manuscrita sense data. Foren publicats a "El Progreso", (Madrid) el 9 i 10 d'agost de 1886.
- (451) FONT.- La vida..., p. 187.
- (452) "Butlletí del Centre Català de Terrassa". 15 (I-VII-1987)
- (453) "Butlletí del Centre Català de Terrassa". 13 (I-VI-1887)
- (454) FONT.- La vida..., p. 187.
- (455) Arxiu de l'Ateneu Barcelonés. Llibres d'actes. Armari 6. Vol. 250
- (456) VOLTÉS, PEDRO.- Notas sobre instituciones barcelonesas del siecle XIX. Barcelona. Instituto Municipal de Historia. 1966. Vol. XXI, p.52.
- (457) Es parla només d'una sublevació militar de tropes a Badajoz i d'unes partides civils aixecades ja

Vallvidrera, Gràcia, Sant Martí de Provençals... així /342/
com de la suspensió ~~d~~ de les garanties constitucionals.

(458) Transcribim el testimoniatge del bibliògraf Melcior Font:
"L'actuació del Centre Català a proposit de l'Exposició havia molestat en Rius i Taulet. No obstant, en crear ~~fun~~ un impost sobre les clayequeres, en Rius va pensar que l'adhesió de l'Almirall seria molt eficaç davant tot Barcelona. Va equivocar-se. L'Almirall com tot el seu barri no va voler pagar. El primer embarc va ésser dirigit contra ell. Consigdon dels tràmits legals, va complauçar ja fer anar i venir incomptables vedades els embargadors de l'Ajuntament ja casa seva. En el barri l'embarcament a casa l'Almirall ja era un espectacle divertidísim. Per tal d'acabarr-lo va anarchi el mateix Rius i Taulet. L'Almirall va fer-hi una broma pesada i va tancar-lo al pis. L'alcalde de la ciutat va haver de cridar la gent del carrer per tal que l'alliberessin. En Rius no li perdona la jugada. Va fer-ho processar. El procés va ésser molt llarg i ~~des~~ va acabar després de moltes angonies ~~per~~ant de l'Almirall. Però la venjança decisiva d'en Rius i Taulet va ésser una altra. En venir a Barcelona un capità general nou, aquest li pregunta pels sospitosos de la ciutat. En Rius va dir que el més temible, per la seva actuació i pel seu talent, era l'Almirall. Una nit l'Almirall va ésser detingut i portat a Montjuïc." (p.170)

No hem trobat però ni als arxius judicials ni a la premsa diària ressò documentació d'ambdós esdeveniments.

- (569) FONT.- La vida... p. 181.
- (460) Id. p. 188
- (461) Id. p. 188-189.
- (462) "Amich Caniball: Li escrigí sense cap objecte y al sol efecte de saber si segueixen sense dovetat. Aquí estem bé tots i dintre un o dos dies sortirem cap a Perelada passant per França. Això és que qualsevol cosa que vulguin me escriu a Perelada (Girona). Molts afectes de tots a tots vestès y ja sap qui es son servidor" Reproduïda autògrafament a FONT.- La vida... p. 190.
- (463) Font n'esmentà tres (p. 191) en realitat però, com observem per la certificació 1392 del Ministerio de Justicia (18-V-1985) en trobem 9: Francisco Escoecies Paracha: 27-V-1889, 11-X-1892 i 28-XII-1893; Manuel Larratea el 13-VIII-1903; Francisco S. Maspons: 22-VI-1895, 27-IX-1897 i 3-I-1899 i codicili del 3-V-1897 i un altre amb el mateix notari el 9-VIII-1900.
- (463bis) CELS GOMIS.- La biblioteca pública Arús a "Cataluña", 4 (15-XI-1907) indica com "al morir lego al pueblo de B. una casa de su propiedad, sita en el Paseo de San Juan, número 152, todos sus libros, y la suma necesaria para instalar en ella una biblioteca pública, encargando la realización de este propósito a uno de sus albaceas, Valentí Almirall y Llozer, quien llevó a cabo su cometido con tanta actividad como acierto."
- (464) FONT.- La vida... p.192.
- (465) A l'Arxiu del Col·legi d'Advocats hem localitzat el text de la carta que transcribim tot i que Permanyer i Ayats explicità a la conferència necrològica els trets essencials de l'operació:

"Seixanta Decade y Junta de Gobern del Colegi de
Advocats de Barcelona.

/344/

Distingits senyors y companyys: existint en son poder uns mil cincents volums de llibres antichs, casi tots de Dret en sas múltiples branques, y desitjant disposar d'ells durant ma vida, he creut que ningú millor que l'Colegi de Advocats podrà fer-se carrech.

No volent tractantse del Colegi, vendrals del tot, ni tampoc regalarlos, proposo al Colegi lo següent tracte:
Ier. Lo Colegi, d'acord amb mi, designarà una persona inteligent en llibres que procedirà a avalorar-los que sedir (?!) proposo partint de son valor actual.

Segon. Mediant la entrega de la meytat de dits valoració, sediré al Colegi la totalitat de dits llibres fent-los donació de l'altra meytat.

Tercer. La proposició deurà ser acceptada ó rebutjada per lo Colegi dintre tres mesos ó sis avants del últim dia de Febrer vindrant.

Esperant la resolució d'aquest Decade y Junta. (previ examen per part del Colegi) se despedeix de vostès son S.S. y G. Amics (rúbrica), Barcelona, 5 Decembre 1903".

(466) El ressò de premsa és però també escàs. "La Publicidad" hi dedicà només dues de les cinc columnnes de portada i a una cinquena part de la llargària; en total no arriba a mitja columna d'un total de cinc tot fent-ne un breu repàs biogràfic (21-VI-1904). L'edició de nit repeteix el tractament.

(467) Aquest text és l'únic que hem trobat a "La Renaixença" i diu: "La Junta Permanent de la Unió Catalanista volgient rendir tribut a la memòria de qui fog antich y

entusiasta autonomista, iniciador del actual moviment /345/
militant En Valentí Almirall. concorregué en corporació
el acte del enterrocament, col·locant demunt del fènestr
una gran corona natural ab llaçades catalanes que
duyan la següent inscripció: "La Unió Catalanista à En
Valentí Almirall". Ademés, y en la impossibilitat de
convidar particularment per falta de temps, feu per
medi de la DCEMPSA una recomanació als elements
adherits cerca quels servissin concorre al enterro,
haventhi assistit nombroses comissions en representació
de distintes entitats adherides. La Junta Permanent feu
constatar en aquesta la part que pren en el dol causat per
la mort del distingit autonomista." (26-VI-1904). I
Folquerà hi publica un llarg article necrològic en
aquesta mateixa data on el recorda com a promotor del
catalanisme, tot i criticar-ne la seva seva evolució
final: dissidències al Centre Català, oposició a
l'Exposició Universal, etc., que foren combatudes pels
catalanistes.

- (468) El text de Prat de la Riba és altament elogiós: "Llibre
social i educativa de l'Almirall (sic!) va ensenyac el
poble català el camí de la seva llibertat", etc. "El
Precursor" dins "La Veu de Catalunya" (1-X-1904) i res.
a Articles. Barcelona, 1934, p.215. A La Nacionalitat
Catalana Prat remarca també altres aspectes positius
per ell d'Almirall com que fou el primer en estructurar
el corrent federalista -jurídico- amb el sentiment
català basat en la història i la literatura. No els
fou, els aplega. Van junts, diu, però desrierts.

- (469) V. la carta d'Almirall a Ardid, Lerroux, Corominas i

(470) En l'edició castellana de 1902 Almirall exposa en el próleg nou al lector les seves consideracions sobre l'ascensió del catalanisme conservador que critica tot remarcant la seva postura homogènia en la concepció del federalisme i el fet lingüístic. En relació la creixent hegemonia de la Lliga comparada amb la feblesa del catalanisme polític anterior escriu:

"¡Qué distancia tan enorme media entre nuestro regionalismo federalista que armoniza y une, y como el Hércules de la leyenda "separando juntas", esa tendencia que no separa más que enemistar y separar!".

(471) "En hora buena que los separatistas por odio y malquerencia sigan los procedimientos que crean que mejor les llevan a su objetivo, pero no fidian ni creydan, ni pretendan engañarnos. El odio y el fanatismo sólo ayudan dar frutos de destrucción y tiranía, jamás de unión concordia. Pretender buscar la armonía entre las regiones españolas, que han de vivir unidas, por el camino de los insultos ó al menos de los recelos, nos hace el efecto de los que están prometidos por el matrimonio y emplean el tiempo que duran sus relaciones preparatorias, en insultarse y rebajarse el uno al otro en competencia. Todos hemos de ver el enemigo común en el sistema hasta hoy directivo de la organización nacional, y contra él nos hemos de considerar aliados y amigos todos los que somos sus víctimas."

"No tememos ni nos importan un comino las excomuniones que nos valdrá esta franca exposición de nuestro

criterio. Es el que hemos sostenido siempre, y sin cesar de él jamás y no ocultándola nunca, durante nuestra vida activa se nos ha elevado ~~todos~~ los sitios de honor del regionalismo catalanista, desde las presidencias del "Primer Congrés Catalanista", del "Centre Català" y de los "Jocs Florals de Barcelona", hasta la dirección del primer "Diari Català" y la presidencia del "Ateneu Barcelonés". Las excomunicaciones que contra nosotros se lancen probarán que lo que ha variado nosotros nosotros, sino los que han querido hacer del catalanismo una arma de reacción contra toda idea moderna y expansiva, así en el terreno político como en el social y en el religioso, absorbiendo a casi todo el carlismo de Cataluña, pero separándolo del de las otras regiones y dejando así aislado y por lo mismo impotente para algaradas y levantamientos serios armados, con lo cual han hecho un gran bien al país" (Dins Obres y escrivitos políticos y literaris de Valentí Almirall. Ediciones en lengua catalana. El Catalanismo. Barcelona. Antonio López. (os. VI-VIII).)

- (472) A "La Veu del Centre Català" surt un anunci, des del número 1 corresponent al 15 d'octubre de 1887 fins al número 18 de l'onze de febrer de 1888, fent propaganda de la seva activitat professional d'advocat: "D. Valentí Almirall, des del principis del any corrent, (sic). El text surt idèntic el 1887 i el 1888 ha tornat a obrir seu despatx de advocat especialment per consultes, jutges, transaccions y judicis orals. Horas de despatx de 10 a 12 del matí y de 2 a 4 de la tarda. Carrer de la Princesa, 25, zona".

(473) TORRENT, JOAN-TASIS, RAFAEL.- Història de la premsa catalana. I, 261.

(474) Arxiu del Col·legi d'Advocats. Carta autògrafa del 23-VI-1987:

"Tengo el honor de poner en conocimiento de V.I. que en esta fecha mando a la Administración Económica de esta provincia mi baja en la contribución industrial como abogado desde el dia 1 del proximo julio.

Al participar a V.I. a los efectos consiguientes debo manifestarle que debo seguir en ese Iltre. Colegio, figurando en las listas de "Abogados que no ejercen".

Dios guarde a V.I. Sra. Barcelona 23 Junio 1892."

(475) Arxiu del Col·legi d'Advocats. Carta autògrafa del 22-III-1897:

"D. Valentín Almirall y Llozer, abogado, vecino de esta ciudad, calle de la Princesa número 25 piso 2. A V.S. Excmo:

Que por el Juzgado del Distrito de Atarazanas de esta Ciudad, Escrivania de D. Juan Gibertau se le ha dirigido escrivamiento para contestar una demanda de mayor cuantía promovida por D. Alfonso Oliveras contra D. Valentín Almirall y D. Antonio Fernández sobre petición de nulidad de ciertos contratos verificados por estos Señores como herederos de D. Rosendo Arcís y Arderiu y como quiera que esta dado de alta en el ejercicio de la profesión solicita a V.S. se sirva autorizarle a poner en conocimiento del Juzgado la autorización que se concede para llevar el presente pleito.

Gracia que espera merecer de V.S. Barcelona, 22 Marzo 1897."

- (476) JARDI, ENRIC.- Almirall, home de dret. "Serra d'Or". 318 (Març de 1986) ps. 185-186.
- (477) GARRIGA I MASSO, JOAN.- Memòries d'un liberal. p.79 i ss.
- (478) ROVIRA I VIRGILI.- V. Almirall. p.56.
- (479) "La Veu del Centre Català", 20 (25-II-1888)
- (480) JUTGLAR, ANTONI.- Estudi preliminar dins Espanya tal com es va Barcelona. Anthropos. 1983. p.47.
- (481) VALLVERDU, FRANCESC.- Sobre el pensament progressista català de la Restauració a la Dictadura. Almirall, Brossa, Salvat-Papasseit. Dins Problemes de Llengua i Literatura Catalanes. Actes del II Col·loqui Internacional sobre el català. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 1976. ps.329-338.
- (482) Conclusió a la que arriben tots els estudiósos des de Jutglar en les diverses obres que dedica a Almirall fins a Trias Vejarano Almirall y los orígenes... p.392.
- (483) MOLAS, ISIDRE.- El liberalisme de V. Almirall. "L'Avenç", 92 (abril de 1986), p.11.

FONTS I BIBLIOGRAFIA

1. - Fonts manuscrites. Arxius.
2. - Diaris i revistes consultats.
3. - Obres de Valentí Almirall: Llibres, Articles.
4. - Bibliografia sobre Valentí Almirall.
5. - Bibliografia general.

1. Fonts manuscrites. Arxius

ARXIU DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Aquest fons ens ha estat de gran utilitat per l'estudi d'un període de la vida d'Almirall, l'etapa de direcció de la Casa de Caritat, gràcies a la conservació de documentació original com la correspondència entre la Casa de Caritat, -Junta de Govern i Presidència-Direcció- i la Diputació de Barcelona -Presidència i Comissió Provincial- i organismes afins com el Govern Civil i de documentació bibliogràfica com la sèrie de Memòries de les quals hem considerat especialment la de 1873 pel període 1871-1872, i la de 1875, exercici 1873-1874, així com la Memoria sobre l'estat de la Casa de Caritat el 1875 en abandonar la Junta per ordres de la Diputació. La documentació autògrafa, rica i variada, és contesa en els lligalls 1176, 1177, 1179 i 1182 i es refereix, a més dels tràmits administratius com els pressupostos o el moviment d'albergants a qüestions tan suggestives com l'ocupació militar el 1871, el procés per la plaga de braus que servirà per publicar un alegat el 1874 i per estudiar, conjuntament amb la documentació de les altres organitzacions de beneficència depenents de la Diputació com la Casa de Maternitat, la Casa de Beneficència, etc. la situació d'aquest camp en la Catalunya de la Restauració. Hem trobat una gran acollida per part de tot el personal que sintetitzem en l'ajuda atorgada per la seva directora M.A. Rodón.

ARXIU DEL COL.LEGI D'ADVOCATS.

De l'activitat jurídica d'Almirall, ~~tan notable i extensa~~, en l'expedient conservat a l'A.C.A.B. només hem trobat unes comunicacions referents a tramitació burocràtica, agraiaments, etc. de les quals donem puntual referència. No hem localitzat cap altre A d'interès tret de la semblança biogràfica llegida en ocasió de la sessió anyal del Col·legi en fer record dels associats desapareguts i afortunadament hem pogut obtenir aquest document d'altra banda inèdit l'autor del qual.

ARXIU DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Les dades acadèmiques de la vida estudiantil d'Almirall s'han localitzat en l'expedient personal, curiosament conservat, amb explícita referència de notes, incidents, etc, que ens il·lustren sobre un capítol ~~pràcticament~~ de la ~~seva~~ biografia i al qual ningú tampoc havia fet referència indicant fins i tot, com escriuen Rovira i Virgili i també Font que les qualificacions eren molt bones quan la simple lectura ens assevera que la mitjana és normal o mediocre.

ROVIRA.- Almirall... p. 9 ; FONT.- La vida... p. 130.

ARXIU HISTORIX DE LA CIUTAT

Dins la secció de manuscrits de Narcís Ollar es conserva curiosament ~~conservada~~ tota la correspondència d'aquest il·lustre escriptor que es cartejà amb Almirall arran el primer Congrés Catalanista. Es un document (1) que ens informa de la seva postura arran els problemes ideològics d'aquesta manifestació catalanista.⁴ Més interès té el fons municipal i en especial 'els Llibres d'Actes que pel període 1868-1872 ens permet de seguir, nominalment, el paper d'Almirall dins el consistori barceloní. D'importància cabdal és la premsa de l'època, que citem en relació independent, que ens permet, conjuntament amb la Biblioteca de Catalunya, la Biblioteca Arús, la Biblioteca de l'Ateneu, etc. de trobar diverses dades impossibles de localitzar atesa d'altra banda la manca de conservació d'arxiu personal de Valentí Almirall.

(1) Sèrie VII, número 5. Reproduïda en facsímil a Valentí Almirall i el primer Congrés Catalanista. Materials per a l'estudi dels orígens del catalanisme. (Barcelona. Departament de la Presidència. 1985) ps. 52-55.

ARXIVO HISTÓRICO NACIONAL

Malgrat les nostres esperances en aquest important fons documental que es conserva a Madrid no hem trobat cap referència a V. Almirall dins la subsecció personal de la secció Gobernación on es conserven dades biogràfiques dels sol·licitants de periòdics. Tampoc de la mateixa secció de Gobernación, subsecció Presidencia, dades sobre la repressió que patí el "Diari Català", tampoc res en la subsecció Hacienda. Malgrat conservar-s'hi suposem (1) no s'ha pogut trobar, tot i l'interès poset per l'amable oficial dels fons contemporanis, l'expedient de les suspensions del 1880. Si però que hem localitzat, dins la subsecció Prensa de la secció Gobernación el lligall 2201 on l'expedient 68 ens aporta més dades sobre la fundació del periòdic. Malgrat tot, el nostre agrairment per l'encaregat de la secció de Fonds Modernos senyor Jesús Gaite Pastor.

(1) ALVAREZ JESUS, TIMOTEO.- Restauración y prensa de papas. 'Los engaños de un sistema (1875-1883). (Pamplona. EUNSA. 1981) exposa (p. 85) com "El Diari Català" (sic) fou denunciat 2 cops i suspès el 1880. Aquesta informació no la treu de l'A.H.N. sino d'"El Liberal" i altres diaris de Madrid amb la qual cosa podem estimar que els expedients podien amar a l'A.H.N. des del Ministerio de

Gobernació enviats pel Gobierno Civil de Barcelona.

REGISTRE DE LA PROPIETAT

En aquest fons documental de les propietats urbanes de la família Almirall, com a dada més important hem pogut localitzar pràcticament tota la història de la casa del carrer de la Princesa, número 25 la qual ens aporta les següents dades: el 9-II-1881 Almirall propietari de la finca la hipoteca per vint-i-cinc mil ptes. Quatre anys després la hipoteca de Luciano Mas i Serra és cancelada a plena satisfacció de les parts. També entenia ús de fruit la mare d'Almirall, Josepa Llozer i Cebrià i en morir, 9-IV-1879, passa al seu fill Valentí. D'altra banda coneixem la voluntat del pare de deixar aquesta finca al seu fill major, en ordre de prioritats de mascle a famella, major de vint-i-cinc anys, amb hereus i casat... la qual cosa sens dubte feu reflexionar a Valentí Almirall sobre la qüestió successoria - Lleristocràcia diespassenya. Escritos catalanistes avigent a Catalunya. També ens assabentem de les voluntats testamentàries del pare pel que fa referència a la herència. També la cancelació de la sisena hipoteca per part de la vídua i hereva d'Almirall Rosalía Palma i Rodríguez representada per Conrat Roure i Bofill la qual paga a Joaquim Almirall i Llozer 52.040,60 ptes. en concepte de meitat del diners rebuts per l'herència del pare i no haver de vendre i tributar la finca del carrer de la Princesa. El darrer testament d'Almirall, 13-VIII-1903, deixa a la vídua ús de fruit i hereu la filla adoptiva Angels Ortega Palma conjuntament amb el nebot Valentí Almirall; Lloré i l'Ajuntament de Barcelona segons llegim als llibres 237 i 603 pàgines 176-178 i 140-145 respectivament de l'esmentat registre barceloní.

ARXIU DE LA CORONA D'ARAGO

Anavem a la recerca dels Fons de l'Audiència, fons del que teníem esment per l'existència dels Libros Registro conservats a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona, però ha estat una labor infructuosa atesa la manca de conservació dels processos del Tribunal d'Imprenta. Hom conserva els processos més rellevants com per exemple la secció de Criminal però no pas la que ens interessava per conèixer la persecució legal que va tenir el "Diari Català" o els processos en els quals Iva intervindre Almirall. Hem trobat però els llibre de registre de la propietat rural corresponents al terme municipal d'El Papiol d'on Almirall detentava el títol mobiliari de baró. En relació a la recerca dels Fons de l'Audiència es potser ací el lloc per citar una anècdota que il·lustra del valor que hom dóna institucionalment als arxius. Anant a la recerca de les actes dels tres processos que

patí el "Diarí Català", donat que només coneixiem els textos de les sentències, un amable arxiver al Palau de Justícia, el senyor Jaume Riera i Sans, ens informà amb tot detall de les dificultats d'accedir-hi atesa la manca de conservació. Dos anys més tard, 1984 i 1986 respectivament, ens informà del mateix però des d'un altre arxiu, de l'A.C.A., i li explicarem el camí infructuós que seguiren amb la resposta i recerca negativa a tots els arxius on suposarem haguera pogut anar el fons de l'Audiència del 1879-1881: Cervera, Alcalà, Madrid, etc.

ARXIU DE L'ATENEU BARCELONES

Malgrat la bona disposició dels funcionaris i bibliotecaris així com d'historiadors que n'ocupen espai com el professor Bernat Muñiesa tret dels documents de les Actes i dels Discursos presidencials no hem pogut trobar cap dada més d'interès. Potser, enllestida la catalogació del fons custodiat, podrem trobar més endavant els fulllets que Almirall escriví especialment el 1868-1872 sense signar però, ara per ara, no hem localitzat res més interessant que unes actes que parlen de la reforma d'estatute de l'Ateneu.

ARXIU CAPITULAR DE LA S.E. CATEDRAL B. DE BARCELONA

Transcripció de la fe de bautisme de V. Almirall. Conservada i transcrita al vol. número 50 (1841) que ens interessa per saber només com fou un familiar religiós de la branca Llòzar materna qui el batejà i com consta que és natural de Barcelona.

ARXIU DEL BISBAT

Per arribar a localitzar amb exactitud si efectivament Almirall va néixer a Algarrobo o bé a Barcelona ha calgut verificar l'arxiu de matrimonis per a trobar la data del qui feu in articulo mortis el 20 d'agost de 1898, i localitzada aquesta cercar el documentació la qual indica sense cap mena de dubtes que Almirall fou barceloní d'origen, naixement, vida i mort malgrat l'error burocràtic del Ministeri de Justicia. Sense però aquesta comprovació no haguem obtingut les dades, curioses i interessants, referides al seu matrimoni in articulo mortis amb Rosalía Palma, i ~~Catosa~~, natural, ella sí, d'Algarrobo (Màlaga).

ARXIU HISTORIC DE SABADELL

A més de la bibliografia especialitzada ha estat de gran importància per a fixar un període fosc però singular de la vida pública d'Almirall, es tracta de la direcció de l'Escola Industrial i Mercantil de Sabadell. En l'A.H.S. hem localitzat en els llibres d'Actes de l'Ajuntament i en els expedients d'ensenyament els límits cronològics d'aquest centre d'estudis així com altres dades d'interès.

No esmentem les biblioteques com l'Arus, Universitat, Ateneu, Catalunya, etc. de Barcelona, la de Peralada, Valls, Girona, Figueres, etc., que han servit només per a consultar premsa.

2.Diaris i revistes consultats.

*****z16

Prensa de Barcelona:

"La Alianza de los Pueblos"	1869
"L'Arch de Sant Martí"	1884-1894
"L'Art del Pàgès"	1877-1887
"L'As d'Oros"	1880
"L'Avens"	1892-1890
"L'Avi"	1878-1880
"Boletín Oficial de la Provincia"	1879-1882
"Boletín Oficial del Obispado de Barcelona"	1868-1881
"La Bomba"	1875-1881
"Lo Burinot"	1879-1882
"Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana"	1878-1890
"Butlletí del Centre Català"	1892-1897
"La Campana de Gràcia"	1870-1907
"Cataluña"	1907
"El Correo Catalán"	1879-1881
"Díari Català"/"Lo Catalanista"/"La Veu de Catalunya"/"Lo Tibidabo"	1879-1881
"Diario de Barcelona"	1868-1902
"El Diluvio"/"El Telégrafo"/"La Igualtat de Catalunya"	1869-1902
"La Escuela de la Torratxa"	1878-1880
"El Estado Catalán" (Barcelona-Madrid)	1869-1873
"L'Excursionista"	1878-1890
"El Federalista"	1868
"El Federalista"/"La Gaceta"/"La Gaceta de Barcelona"/"La Madeja Política"/"El Lío"	1868-1895
"La Gaceta de Cataluña"/"La Gacetilla"	1878-1880
"Lo Gay Saber"	1868-1883
"La Ilustració Catalana"	1880-1888
"Lo Nunci"/"La Mosca"	1877-1882
"La Quinzena del Pàges"	1878-1883
"El Partenon"/"La Porra"	1879-1880
"El Porvenir"/"La Pobilla"	1881-1882
"La Publicidad"	1877-1904
"Raza Latina"	1880
"La Renaixensa" (revista i diari)/"Lo Renaixement"	1871-1904
"Revista Catalana de Literatura, Ciencias y Arte"	1873
"Revista de Ciencias Históricas"	1885
"La Rambla"	1867
"La Rondalla"	1874
"La Sardana"	1881-1882
"Lo Somatent"	1868-1869
"La Teula"/"La Teula Barcelonina"	1880-1881
"La Tramuntana"	1881-1893
"La Trona"	1868
"El Túpe"	1881

"La Vanguardia"	1881-1904
"La Veu de Catalunya"	1904
"La Veu del Centre Català"	1887-1888

*****z17

Prensa de fora de Barcelona:

"El Ampurdanés" (Figueres)	1880
"Ateneo Tarragonense de la clase obrera"	1879-1886
"Aureneta" (Buenos Aires)	1879-1880
"Butlletí de primera enseñanza" (Girona)	1882-1881
"Butlletí del Centre Català de Terrassa"	1886-1887
"El Clamor Ampurdanés" (Figueres)	1880
"El Constitucional" (Girona)	1881
"Diario de Valles"	1878-1879
"Diario Vallense"/"El Vallense"	1878-1879
"El Eco Ampurdanés" (Sa- da , Figueres)	1875-1879
"El Eco de la Provincia" (Girona)	1881
"El Eco del País" (Girona)	1881
"El España Regional" (Madrid)	1886
"El Gaceta de Madrid"	1876-1879
"El Impenitente" (Figueres)	1876-1880
"La Lucha" (Girona)	1879-1881
"La Ilumanera de Nova York"	1874-1881
"La Patria Catalana" (Valls)	1880-1881
"El Progreso" (Madrid)	1886
"Revista Contemporánea" (Madrid)	1876-1892
"Revista de Gerona"	1876-1896
"Revista de Lérida"	1875-1876
"Revue du Monde Latin" (París)	1883-1887
"Lo Rossinyol del Ter" (Girona)	1880
"Lo Somrient" (Reus)	1886-1903
"Teléfono Catalán" (Girona)	1879-1881
"La Verillada" (Girona)	1881
"La Veu del Montserrat" (Vic)	1878-1887

3 Obres de V. Almirall
Llibres, articles.

***** z1

1864. Pròleg a Singlots Poètics de "Pitarra" amb el ps. "Josep Comas".
1867. Moisès. (Inèdita. Il.localitzable. Humorada teatral).
1877. La inmoralidad de España. Dins El libro del Ciudadano. (Barcelona. Lib. de Víctor Pérez), pgs.113-123.
1868. Bases para la constitución federal de la nación española y para la del Estado de Cataluña. Observaciones sobre el modo de plantear la confederación en España por el Vicepresidente del Club de los Federalistas. (Barcelona. Imp. Verdaguer), 12 p.
- 1869 (1870). La idea exacta de la Federación. Datos para la organización de la República Federal Española por el director de "El Estado Catalán". Publicado a expensas de varios socios del "Centro de los Federalistas". (Barcelona. Vda e Hijos de Gaspar), 32 p.
1869. Guerra a Madrid. (Barcelona. Il.localitzable)
1873. 2. ed. de Idea exacta... (Barcelona. Imp. Hispana), 32 p. amb el títol: Idea exacta de la Federación. La República federal española. (Datos para su organización). (Barcelona. Imp. Hispana).
1878. Una autoridad modelo: Historia de un gobernador de orden (Barcelona. Lib. I. López) (Novel.la política publicada amb el pseudònim A.Z).
1878. El alma al diablo. (Barcelona. Librería Española de I. López Bernagossi.). 231 p. (Id. nota 1878).
- 1878 (1868). Escritores catalanistas. El renacimiento catalán. Las leyes forales. El Carlismo en Cataluña. Artículos. Inclou els sequents: El renacimiento catalán. La aristocracia de Espardenya. Las leyes forales v el carlismo en Cataluña. La sopa. Viva la oracia española. Españolismo v extrangerismo. Los verdes y los azules. Los trimestrales. Dotes de mando. (Barcelona. Imp. de Pedro Casanovas), 203 p.
1878. Ateneo Libre de Cataluña. Discurso y memoria leidos por su Presidente y Secretario en la Sesión Inaugural de esta Asociación celebrada en 20 de marzo de 1878. (V. Almirall n'era el secretari). Barcelona. Imp. de L. Tasseo Hijo, pgs.7-31.
1879. La Casa de Caridad de Barcelona. Trabajo en que se combate la traslación de la misma. (Barcelona. López editor), 35 p.
1881. Explicaciones. Cartas políticas por Valenti Almirall publicadas en el periódico El Diluvio. (Barcelona. Imp. del El Principado), 14 p (Rep. d'"El Diluvio": 29.VII.1881 i 2 i 6.VIII.1881).
1881. Cuatro palabras de J.M. Bartrina. Pròleg a: Obras en prosa y verso escogidas y colecciónadas por J. Sardà (Barcelona. Teixidó y Parera) pgs.291-297. (De J.M. Bartrina).
1882. Discurs ilegit per lo Vicepresident primer, president accidental, d. Valenti Almirall. (Inauguració del Centre Català). "Butlletí del Centre Català", 1, de 17.VI.1882, pgs.4-11).

***** z2

- s/d 2a. ed. de La Confederación... (Barcelona. I. López), 261 p.
- 1883 El tiro Federal suizo. Descripción de la fiesta en 1883 escrita desde Lugano y publicada en el periódico "El Diluvio". (Barcelona. Imp. de El Principado), 16 p.
- 1884 Los Estados Unidos de América. Estudio político por Valentí Almirall. (Vilanova i la Geltrú. Tip. Miquel i Cia.), 88 p.
- 1885 Cartes a mon estimat amic C. Aspecte polítich y social del Renaixement Català. (V. 1901) ("La Renaixensa", -diari-, 29.VI.1885, 3, 10, 12, 19 i 26.VII.1885 i 2 i 9.VIII.1885).
- 1886 L'Espanya telle qu'elle est. (Montpellier. Imp. Centrale du Midi), 61 p.
- 1886 España tal cual es. (Barcelona. I. López), 56 p.
- 1886 Lo "Cobden Club" de Londres. Estudi de sa organització, història, principis, propaganda y relacions ab los homes públics espanyols, ab aplicació à la situació econòmica de Catalunya. Discurs llegit en la sessió inaugural dels travalls del any lo dia 16 d'octubre de 1886 per Valentí Almirall, president del Centre Català. (Barcelona. Estampa de Victor Berdós y Feliu), 45 p.
- 1886 Lo Catalanisme. Motius que'l lleditim. Fonaments científiches y solucions pràctiques. (Barcelona. A. Verdaguer), 345 p.
- 1887 2a. ed. en fr. de L'Espanya... (París. "La Revue du Monde Latin". A. Savine -Imp. E. Colin-), 296 p.
- 1886 Contestación al discurso leído por D. Gaspar Núñez de Arce en el Ateneo de Madrid con motivo de la apertura de sus cátedras en el año correspondiente por Valentí Almirall, presidente del Centre Català. (Madrid. Antonio Sanmartín i Barcelona. Lib. d'I. López), 67 p.
- 1886 La Confederación Suiza y la Unión Americana. Estudio político comparativo por Valentí Almirall. (Vilanova i la Geltrú. Tip. "El Nuevo Mensajero", -F. Miquel i Cia-), 261 p.
- 1886 Discurs de don Valentí Almirall, actual president dels Jocs Florals. ("La Ilustració Catalana", 140, de 15.VII.1886, pg. 227-230).
- 1886 s/d Pròleg a Nits de Lluna de F. Soler. (Barcelona. López), pp. 5-16.
- 1887 Discurs pronunciat per Valentí Almirall a la Festa Inaugural del Centre Català de Sabadell celebrada en los días 26 v 27 de mars de 1887. (Sabadell. Imp. J. Comas), pg. 87-93.
- 1887 Consideracions sobre lo ball de gitans en lo Vallès. Dins: Miscelània Folklorica de Valentí Almirall, Arabia, Bosch de la Trinxeria, etc. (Barcelona. Lib. de Alvar Verdaguer), pg. 78-90.
- 1887 Poesia del regionalisme. Discurs llegit en la Sessió inaugural del Any, celebrada lo ier. d'Octubre de 1887, per Valentí Almirall, president del Centre Català. (Barcelona. Estampa de V. Berdós), 32 p.
- 1888 Pròleg a Mocedades (1868-1888). Versos y prosa procedidos de una carta de presentación al público por Valentí Almirall de J.M. de Lasarte de Janer. (Barcelona. La Academia), pg. 7-10.

- 1888 Segona ed. de Lo Catalanisme. (Barcelona. J. Batllie), 343 p.
- 1889 Segona ed. cast. d'Espanya tal qual es. (La Habana. Imp. El Retiro, 69 p.)
- 1896 Discurs presidencial (llegit a l'Ateneu Barcelonès) en la sessió inaugural de l'any acadèmic 1896-1897, el 30 de novembre de 1896. (Barcelona. Actas del Ateneo Barcelonés i Tip. L'Avens, aquesta darrera ed. amb el títol: Acta de la Sessió Pública celebrada en el Ateneo Barcelonés el 30 de noviembre de 1896).
- 1901 Segona ed. (d'Aspecte polítich y social del Renaixement català) amb el títol: Regionalisme i particularisme. (Barcelona. Imp. F. Fiol), 36 p. (Es una ed. del Club Autonomista Català amb el títol: Propaganda catalanista del Club Autonomista Català. Barcelona, s/d).
- 1902 Primera ed. cast. de Lo Catalanisme. (Barcelona. A. López) amb el títol: Obras y escritos políticos y literarios de... Vol. I El catalanismo. Conté Al lector, ps. V-VIII.
- 1904 Articles literaris. Inclou els següents: Una qüestió important. En Lluís Roumieux. Catalans i provencials. Quatre paraules sobre monuments, objectes i records d'èpoques passades. "L'adéu-siau, turons" de l'Aribau. Experiments sociològics de laboratori. Conversa incoerent. Dialect entre l'Ebre i el Tajo. Patria. Fe i Amor. (Barcelona. "L'Avens"), 118p. (Tret dels dos darrers, són publicats a "L'Avens" en el període 1882-1890. Malgrat el títol són de caràcter social i polític i per aquesta raó els incluem en aquesta llista).
- 1907 Pròleg a Perpetuines de Joaquim M. Bartrina. (Barcelona. L'Avens).
- (1915) s/d Dins Les idees politiques d'en Valentí Almirall s'inclou Espanya tal com es. (Primera ed. cat.. abreujada). Contestació den Valentí Almirall al discurs llegit per D. Gaspar Núñez de Arce a l'Ateneu de Madrid en 1887. (Primera ed. cat.). (Barcelona. Societat Catalana d'Edicions), 219 p. L'imperialitat d'Espanya (1er ed. cat.)
- 1919 s/d Catalanisme. Inclou: Dialect entre l'Ebre y'l Tajo. Discurs presidencial als Jocs Florals de 1886. Quatre paraules sobre monuments, objectes y recorts d'èpoques passades. Experiments sociològics de laboratori. (Barcelona. "Lectura popular", 296. Vol. XVII. ps. 289-312).
- 1972 España tal como es (Tercera ed. en cast.) (Madrid. Seminarios y Ediciones), 185 p.
- 1974 Ideari de Valentí Almirall. ~~Autor~~ de J. Solé-Tura. (Barcelona, Edicions '62) 109 p.
- 1978 Lo Catalanisme... (Barcelona. Alta Fulla, ed. facsimil). Conté també Al lector. (1902)
- 1979 Lo Catalanisme... (Col. "Les millors obres de la literatura catalana", 22. Barcelona, Edicions 62) 4^a ed. cat. 260 p.
- 1983 Quarta ed. en cast. d'Espanya tal como es. (Col. "Historia, idees i textos", 4). (Barcelona, Edicions 62) 201 p.
- 1984 Articles polítics al "Diari Català" (1879-1881). A cura de Josep M. Figuères. Col. "Biblioteca del Nacionalisme Català", 7 ~~Barcelona~~. La Magrana, 196 p.
- 1985 Cultura i Societat. A cura de Josep M. Figuères (Barcelona. Edicions 62. Col. "L'Alzina", 5). 206 p.

1364/

Articles

Ordenem la bibliografia per ordre cronològic dels títols dels articles, notes, comentaris, etc. apareguts aplegant cada bloc dins el títol pertinent. En la primera columna posem la signatura d'Almirall o pseudònim, en la segona el títol de l'article, en la tercera el número de la revista, en cas de diari ho rebutgem, i en la darrera la data de publicació. Cas que la revista sigui un volum numerat correlativament indicaem la paginació.

***** suc
"Lo Sometent" (Barcelona)

A. Z.- Sometent Catalans.	(24-X-1868)
Id Id	(31-X-1868)
Id Gran Teatro del Liceo.	(31-X-1868)
Id Someten catalans.	(7-XI-1868)
Id Id	(14-XI-1868)
Id Id	(21-XI-1868)

***** z 4.

"El Estado Catalán" (Barcelona)

Prospecto.	1	(15-VII-1869)
V.A.-Embustes madrileños.	4	(18-VII-1869)
<u>V. Almirall</u> .-Los estados de sitio.	5	(19-VII-1869)
V.A.-El pueblo paga!	6	(20-VII-1869)
V.A.-La juventud republicana de Madrid.	7	(21-VII-1869)
El club de los Federalistas.-El club de los federalistas a todos los republicanos federalistas españoles.	10	(24-VII-1869)
V.A.-El Decreto de 17 de abril de 1821	13	(27-VII-1869)
<u>V. Almirall</u> .-El orden público.	15	(29-VII-1869)
V.A.-¡Atrás, falsos liberales!	16	(30-VII-1869)
V.A.-El Pacto Federal de Tortosa.	18	(1-VIII-1869)
V.A.-El juego.	19	(2-VIII-1869)
V.A.-¿Qué debe hacer el partido republicano en vista de los movimientos carlistas?	21	(5-VIII-1869)
V.A.-Los pretorianos.	22	(5-VIII-1869)
<u>V. Almirall</u> .-¡Justicia!	24	(7-VIII-1869)
LA DIRECCION.-Sucesos de Montalegre.	32	(15-VIII-1869)
V.A.-!Más sangre!	32	(15-VIII-1869)
V.A.-¿Qué pasa?	34	(17-VIII-1869)
V.A.-El federalismo y el porvenir.	38	(21-VIII-1869)
V.A.-Teníamos razón.	43	(26-VIII-1869)
V.A.-Donde están nuestros enemigos.	58	(10-IX-1869)
V.A.-La muerte de Napoleón.	63	(15-IX-1869)
V.A.-Los alcaldes de barrio.	66	(18-IX-1869)
V.A.-Gramática alemana. Nuevo método teórico y práctico por D. Carlos Fernández Castroverde.	73	(25-IX-1869)
LA REDACCION.-El Estado Catalán.	76	(16-XII-1869)
A.-La situación actual.	98	(8-I-1870)
A.-Parte política.	102	(12-I-1870)
A.-Intransigencia-Intolerancia.	127	(6-II-1870)
V. ALMIRALL et alt..-Exposición de los concejales republicanos al cuerpo que hace -		

las veces de Diputación provincial.	145	(24-II-1870)
V.A...-El principio de autoridad.	152	(3-III-1870)
V. ALMIRALL.-Remitido.	176	(27-III-1870)
-----.-Parte política.	58	(10-IX-1869)
-----.-¡Viva Cataluña!	72	(23-IX-1870)
LA REDACCION.-(...)"Nos hallamos..."	73	(25-IX-1870)
-----.-¡Escuchad!	75	(27-IX-1869)
-----.-Madrid.	104	(14-I-1870)
-----.-La policía.	176	(27-III-1870)
-----.-El expediente.	178	(29-III-1870)

***** suc

"La Campana de Gràcia"

NOLASCO, PERE.- Vaja tussim primer.	4	(8-V-1870)
Id...- Fer l'article.	2	(15-V-1870)
Id...- Los conservadores.	20	(18-IX-1870)
Id...- Va caure.	22	(2-X-1870)
Id... L'Aurora boreal.	26	(20-X-1870)
ALMIRALL, V...- L'aristocracia d'espardenya.	49	(28-IV-1870)
Id...- Sonet.	1	(21-VII-1888)

***** z5

"El Estado Catalán"(Madrid)

LA REDACCION.- Artículo preliminar.	núm. prospecto.	(8-III-1873)
A...-Revista política de España.	núm. prospecto.	(8-III-1873)
V.A...-Planteamiento de la República Federal.I.Misión de las próximas Constituyentes.	6	(15-III-1873)
V.A...-Proclamación de la República Federal.II .Misión de los que se declaran Estados Soberanos.	8	(18-III-1873)
A...-Sección Política.	10	(20-III-1873)
A...-A "Las Provincias" de Valencia.	11	(21-III-1873)
V.A...-Sección Doctrinal.	18	(29-III-1873)
V.A...-Sección Política.	20	(1-IV-1873)
A...-Represalias	21	(2-IV-1873)
V.A...-Españoles y catalanes.	22	(3-IV-1873)
A...-Serenidad.	24	(5-IV-1873)
A...-Mañana... ¡es tarde!	25	(7-IV-1873)
A...-Cunerismo.	29	(12-IV-1873)
V.A...-Toros.	31	(15-IV-1873)
A...-La reunión de mañana.	35	(19-IV-1873)
A...-Política catalana.	37	(22-IV-1873)
LA DIRECCION.-¡Alerta!	38	(23-IV-1873)
V.A...-La quijotada.	39	(24-IV-1873)
VIA...- "Venido al suelo el gran castillo..."	40	(25-IV-1873)
V.A...-Misión del poder revolucionario.	41	(26-IV-1873)
V.A...-Dos de Mayo.	46	(2-V-1873)
V.A...-Protección.	47	(3-V-1873)
V.A...-Nuestra intransigencia.	48	(5-V-1873)
LA DIRECCION.-Hoy, con la votación de mesas...	53	(10-V-1873)
V.A...-Reorganización del ejército	58	(17-V-1873)
V.A...-La cuestión de Cuba.	59	(19-V-1873)

A...-La República conservadora.	66	(28-V-1873)
V.A...-La Asamblea.	67	(29-V-1873)
V.A...-El ejército y los carlistas.	68	(30-V-1873)
V.A...-La memoria del poder ejecutivo.	70	(3-VI-1873)
LA DIRECCION.-Programa que deben realizar los constituyentes.	s-n (72)	(4-VI-1873)
Id id (II)	73	(5-VI-1873)
Id id (III)	74	(6-VI-1873)
Id id (IV)	75	(7-VI-1873)
LA DIRECCION .- que deben realizar los constituyentes.	76	(9-VII-1873)
LA DIRECCION.-Las sesiones de noche.	76	(9-VI-1873)
LA DIRECCION.-Extraordinario.	s-n (n final)	(11-VI-1873)
VI-1873		

***** 26

"El Estado Catalán" (Madrid) (atribuibles a V. Almirall)

(...)"A cualquiera..." (Sobre la justicia)	7	(16-III-1873)
Los peores enemigos.	9	(19-III-1873)
El principio de autoridad.	11	(21-III-1873)
Sección política. (Sobre los Constituyentes)	13	(24-III-1873)
Libertad.	13	(24-III-1873)
Los carlistas en Cataluña.	15	(26-III-1873)
Relaciones entre los Estados y el poder central en la Federación	17	(28-III-1873)
Sección política. (pena de mort)	17	(28-III-1873)
Los catalanes y el federalismo.	18	(29-III-1873)
La política de atracción.	19	(31-III-1873)
Los estados.	19	(31-III-1873)
Poder legislativo federal.	22	(3-IV-1873)
Recuerdos.	23	(4-IV-1873)
A nuestros colegas de provincias.	26	(8-IV-1873)
Los conservadores se arman.	27	(9-IV-1873)
La unitaria.	30	(14-IV-1873)
La República Federal es la paz.	31	(15-IV-1873)
(...)"Y siguen los periódicos..." (Sobre l'Hisenda pública)	33	(17-IV-1873)
Puigcerdà.	36	(21-IV-1873)
Vencedores y vencidos.	40	(25-IV-1873)
Dueños reaccionarios.	40	(25-IV-1873)
Sección política. (Sobre cop d'Estat)	40	(25-IV-1873)
Los hombres de orden.	42	(28-IV-1873)
Los candidatos federales.	45	(1-V-1873)
Una cuestión grave.	49	(6-V-1873)
(...)"El "Estado Catalán"..." (Sobre el document dels republicans democrates federalistes de Barcelona)	49	(6-V-1873)
(...)"Hace ya tres semanas..." (Sobre els presos republicans encara a la presó)	53	(10-V-1873)
Elecciones.	55	(13-V-1873)
Un aviso.	64	(26-V-1873)
(...)"Cuando dirigimos la vista..." (Sobre el nepotisme)	66	(28-V-1873)

(...) "Chismografía llamamos..." (Sobre "El Imparcial")	67	(24-V-1873)
(...) "Si es una verdad" (Sobre la República Federal)	67	(29-V-1873)
(...) "Para convencerte del españolismo..." (Comentari polític sobre els monàrquics)	68	(30-V-1873)

***** z7

"LA IMPRENTA" (1874-1877)

A. El cementerio.		(1-I-1874)
A. La intervención según el derecho.		(30-VIII-1874)
- Cartas ginebrinas. (I)		(1-VIII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (II)		(5-VIII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (III)		(8-VIII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (IV)		(31-VIII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (V)		(11-IX-1875)
-- Cartas ginebrinas. (VI)		(14-IX-1875)
-- Cartas ginebrinas. (VII)		(23-IX-1875)
-- Cartas ginebrinas. (VIII)		(24-IX-1875)
-- Cartas ginebrinas. (IX)		(29-IX-1875)
-- Cartas ginebrinas. (X)		(28-X-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XI)		(29-X-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XII)		(1-XI-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XIII)		(7-XI-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XIV)		(12-XI-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XV)		(23-XI-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XVI)		(28-XI-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XVII)		(1-XII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XVIII)		(19-XII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XIX)		(24-XII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XX)		(26-XII-1875)
-- Cartas ginebrinas. (XXI)		(16-I-1876)
A. Los pesimistas.		(11-VI-1876)
A. El Doctor Garrido		(18-VI-1876)
A. Esto es jauja.		(22-VI-1876)
A. La gimnasia cristiana.	Z. Desagravio	(15-VIII-1876)
A. Dotes de mando.		(5-VIII-1876)
A. Los trimestrales agitadores de las provincias vascas y navarras.		(20-VIII-1876)
Z. Feliz viaje.		(14-XI-1876)
Z. El plan de la campaña del capitán Villegas.		(8-X-1876)
A. Las Cajas de Imposición de Madrid bajo el punto de vista legal.		(7-XI-1876)
A. Los católicos escépticos.		(8-XI-1876)
A. Carta al Sr. director de "La Crónica".		(19-XI-1876)
***** z8		(4-XII-1876)

***** suc

Z. Las próximas elecciones.	21-XII-1876
Z. Las elecciones municipales.	31-XII-1876
Z. Tristes legados.	1-I-1877

Z. Las elecciones municipales. (II)	17-I-1877
A. La sopa.	21-I-1877
A. El bandolerismo.	28-I-1877
A. Elecciones municipales. (Continuación).	28-I-1877
A. Los verdes y los azules.	28-I-1877
Z. ¡Viva la religión! ¡Viva el catolicismo!	6-V-1877
A. Españolismo y extranjerismo.	6-V-1877
A. Frenesi y ultramontano.	22-IV-1877
Z. Dos cohetes.	16-X-1877
Z. Triunfaron.	17-X-1877
A. Es lo mejor.	6-II-1878
Z. Felices D. Antonio.	13-VI-1878
Z. El indulto de la prensa.	15-VI-1878
Z. Galería de contemporaneos. Perfiles.	20-VI-1878
A. Los gigantes. Artículo infantil. (I)	27-VI-1878
Z. Los gigantes o Anticuado fáutil. (II)	29-VI-1878
A.Z. El Renacimiento catalán. (I)	8-VIII-1878
A.Z. Id Renacimiento catalán. (II)	11-VIII-1878
A.Z. Id Renacimiento catalán. (III)	18-VIII-1878
A.Z. Id Renacimiento catalán. (IV)	28-IX-1878
A.Z. Id Renacimiento catalán. (V)	3-X-1878
A.Z. Id Renacimiento catalán. (VI)	6-X-1878
V. ALMIRALL.-Al tribunal de Imprenta.	13-X-1878
V. ALMIRALL.-Recurso de casación.	16-X-1878
Z. Peras al olmo.	7-XI-1878
A.Z. Una página de Milton.	5-J-1879
V.A. La Casa de Caridad de Barcelona. (I)	16-I-1879
V.A. Id Casa de Caridad de Barcelona. (II)	19-I-1879
V.A. Id Casa de Caridad de Barcelona. (III)	22-I-1879
V. ALMIRALL. Id Casa de Caridad. (IV)	23-I-1879

***** SUC

"El Porvenir"

V. ALMIRALL.- Las leyes forales y el carlismo. (I)	(10-XII-1876)
Id (II)	(23-I-1877)
Id (III)	(8-II-1877)
Id (IV)	(24-III-1877)
V. ALMIRALL.- Las Nacionalidades y la revista contemporánea	(abril 1977)

"L'Aureneta" (Buenos Aires):

Lo renaixement català.	(13-X-1878)
Id	(20-X-1878)
Id	(27-X-1878)
Id	(3-XI-1878)
Id	(17-XI-1878)
Id	(24-XI-1878)
Id	(1-XII-1878)

"La Gaceta de Barcelona"

Viva la gracia española

(14-III-1878)

* * * * *

"Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana" (~~"ADEC"~~):*

Una excursió al Etna	21	(juliol 1880) (Vol. II, ps. 14)
Alguns projectes d'excursions y algunas reglas per a ferlos.	25-26-27	(nov. i des. 1880) (Vol. II, p. 252)
Una excursió al poble de Puig- cercós y à Andorra.	31	(abril 1881) (Vol. III, ps. 7- 79)
Una excursió a Suissa.	40-41	(gener-febrer 1882) (Vol. IV ps. 7-8)
Excursió col·lectiva à Tortosa. (Valentí Almirall et alt.: re- cull del debat sobre folklore català) (Intervencions a la reunió del 30.V.1885).	80-81	(octubre i desembre de 1882) (maig-juny 1885) (Vol. VII, ps. 98-107)
A Portbou y Cerbere. França (Conferència, abril de 1884).	82-83	(juliol-agost 1885) (Vol. VIII ps. 150-155)
Amoosta y Sant Carles de la Rà- pita (Conferència, 23, 24 i 25 de juny de 1882).	81	(Vol. X, ps. 243-257)
El textos són resums, llevat dels que s'inclouen de les conferències que habitualment tenien lloc a la seu de l'A.E.C. Són signats tots amb el nom complet: V. Almirall.		

"La Ilustració Catalana" (~~"L.I.C."~~):

Puigcerdàs.	27	(30.III.1881)
Vista dels delegats dels Co- Prínceps à la Casa de la Vall d'Andorra".	28	(10.IV.1881).
Don Francisco Pi y Margall.	45	(30.V.1881),
Las lanssegemeides de la Suissa. (I)	45	(30.IX.1881).
<u>Nas lanssegemeides de la Suissa</u> <u>Id. (II)</u>	49	(10.XI.1881),
Manuel Duran i Bas,	110	(15.V.1884),
(Discursos de Valentí Almirall als Jocs Florals).	140	(15.V.1886),
↓ Signats amb nom complet.		

"L'Excursionista":

"Lo carater català"

***** Z10

***** suc

"Butlletí del Centre Català" ("BCC") i "La Veu del Centre Català" ("LVCC")

~~+++++ +++++++ +++++++ +++++++~~

~~PRESENTACIÓ ????????~~

~~+++++ +++++++ +++++++ +++++++~~

ALMIRALL, VALENTÍ. Discurs llegit per lo vicepresident primer, president accidental D. Valentí Almirall. "B.C.C.", 1 (17-VI-1882) ps 4-11

Conferència per D. Valentí Almirall, donada en sessions públiques dels dies 25 y 30 de juliol del any corrent. Tema: Quinas son las aspiraciones de Catalunya y quin lo modo de realitzarlas no soles per curarse dels mals que li causan las novas condicions econòmicas en que se l'ha col·locada, sino també per obrir-se un porvenir millor que'l present. "B.C.C.", 2 (16-VII-1882) ps. 14-23

Al consell General. Discussió del programa del catalanisme. Lo Consell General del CENTRE en sessió del dia 11 del, corrent, va aprovar la següent proposició y adició al Consell General. "B.C.C.", 3 (23-XI-1882) ps. 34-35

Discurs llegit per lo President del Centre D. Valentí Almirall en la Sessió Inaugural de la política del Centre Català celebrada en lo dia 19 de janer de 1884. "B.C.C." (1884) ps. 3-7

Discurs llegit per D. Valentí Almirall, president del "Centre Català" en la Sessió inagural dels travalls d'aquest any 1886: Lo "Cobden Club" de Londres. Estudi de sa organisió, historia, principis, propaganda y relacions ab los homens politiches espanyols, ab aplicació á la situació econòmica de Catalunya. "B.C.C." (25 d.P.), 2 21-X-1886 pss.16

Al "Centre Català" de Sabadell, al Director de "La Renaixensa", y demés que han pres part en la discussió que s'ha fet naixer de mon programa presidencial del "Centre Català" de Barcelona. "B.C.C.", 3 (6-VIII-1887) ps. 21-25

Iltre. Sr. President del Consell General de la Exposició Universal de Barcelona. "B.C.C.", 5 (6-IX-1887) ps 27-34

Als nostres compatriots. (Sobre l'Exposició Universal del 1888). "B.C.C.", 6 (21-IX-1887) ps. 35-42

Discurs del Sr. President D. Valentí Almirall. Poesia del Regionalisme. "B.C.C.", 7 (1-X-1888) ps. 50-58

Discurs llegeit en lo Certament Literari de Malgrat celebrat lo dia 7 del mes corrent per la Sr. President del Jurat D. Valentí Almirall. "L.V.C.C.", 11 (24-XII-1888) ps. 62-63

Mar y Celi. Trajedia de D. Angel Guimerà. "L.V.C.C.", 20 (25-II-1888) ps. 116-
X20

Excm. Sr. Presidente del Consejo de Ministros. (Exposició redactada en castellà i signada pel president -V.A. i pel secretari -José Ruiz- del Centre Català). "L.V.C.C.", 30 (5-V-1888) ps. 177-179

Tots els textos van signats per V. Almirall tret del tercer que també hi figura: Josep
*****zii Guillo, J. Coroleu; Anton Moraute.

Els articles continguts dins el "Butlletí del Centre Català" de la seva primera i segona èpoques, així com en "La Veu del Centre Català", els oferim agrupats en funció de disposar de la certesa absoluta de la paternitat de Valentí Almirall. Un segon bloc va sense signar, però pel seu lèxic, temàtica, etc., i pensem que l'autor és el mateix Almirall. El tercer grup, el constitueixen els articles que signa amb la lletra "Z".

"La Veu del Centre Català"

Prospecte.

Lo Regionalisme y lo Centre Catalá.	1	(15.X.1887)
Los Regionalistes de Granollers.	2	(22.X.1887)
Dues espècies de Catalanistas.	3	(29.X.1887)
Bons precedents.	4	(5.XI.1887)
Dos de cada cosa.	4	(5.XI.1887)
¡¡Papam habemus!!	5	(12.XI.1887)
Las eleccions de Consistori.	5	(12.XI.1887)
Lo dia de gracies als Estates Units.	6	(19.XI.1887)
Desgavell.	6	(19.XI.1887)
La crisi presidencial a França.	7	(26.XI.1887)
Visita à la Exposició en construcció.	7	(26.XI.1887)
Punt d'espera y retracés.	8	(3.XII.1887)
Situació dels regionalistes.	9	(10.XII.1887)
Qui assegura dura.	10	(17.XII.1887)
Organisació militar regional.	10	(17.XII.1887)
Añy nou, vida... vella.	11	(24.XII.1887)
Exemples regionalistes.	12	(31.XII.1887)
Delirium tremens.	12	(31.XII.1887)
Cartas Descloses: Carta primera sobre Jochs Florals.	13	(7.I.1888)
Sobre un article de "El Imparcial".	14	(14.I.1888)
Sobre organisió del Regionalisme.	15	(21.I.1888)
Sobre organisió del Regionalisme.	15	(21.I.1888)
Sobre organisió del Regionalisme.	16	(28.I.1888)
Sobre organisió del Regionalisme.	17	(4.II.1888)
Conceptes del Estat.	18	(11.III.1888)
Exemples regionalistes.	19	(18.III.1888)
Barcelona y los barcelonins.	21	(3.III.1888)

"Actitud inconseqüent.	22	(10.III.1888)
"La Renaixensa" y lo Senyor Orozco.	22	(10.III.1888)
"La Renaixensa" y lo Senyor Orozco. Acabament.	23	(17.III.1888)
Barcelona y los barcelonins. Acabament.	24	(24.III.1888)
Sobre Associacions Catalanistas Escolars.	24	(24.III.1888)
Los Jochs Florals cortesans.	25	(31.III.1888)
Sobre Associacions Catalanistas Escolars.	25	(31.III.1888)
La Exposició no s'obre encara.	26	(7.IV.1888)
Sobre Associacions Catalanistas Escolars.	26	(7.IV.1888)

*** z12

Al "Diario de Barcelona".	27	(14.IV.1888)
Sobre Associacions Catalanistas Escolars.	27	(14.IV.1888)
Desfogaments dels 11igats.	28	(21.IV.1888)
Festas Patrióticas de Suissa.	29	(28.IV.1888)
Centenari de la victoria de Nae fels.	29	(28.IV.1888)
Sobre Associacions Catalanistes Escolars.	29	(28.IV.1888)
Jochs Florals.	31	(12.V.1888)
Festas Patrioticas de Suissa.	34	(12.V.1888)
Centenari de la victòria de Nae fels.	34	(12.V.1888)
Resum. Conclusió.	34	(12.V.1888)

* Signat los Redactors de "LVC.C."

Collaboració a "La Setmana Política" dins "La Veu del Centre Català": *

Número Data

2	22.X.1887
3	29.X.1887
4	5.XI.1887
5	12.XI.1887
6	19.XI.1887
7	26.XI.1887
8	3.XII.1887
9	10.XII.1887
10	17.XII.1887
11	24.XII.1887
12	31.XII.1887
13	7.I.1888
14	14.I.1888
15	21.I.1888
16	28.I.1888
17	4.III.1888
18	11.II.1888
19	18.II.1888
20	25.II.1888
21	3.III.1888
22	10.III.1888
23	17.III.1888
24	24.III.1888
25	31.III.1888
26	7.IV.1888

27 14.IV.1888
 28 21.IV.1888
 29 28.IV.1888
 30 5.V.1888
 31 12.V.1888
 32 19.V.1888
 33 26.V.1888
 34 15.VI.1888

*Signats amb la lletra "Z", habitual també de Valentí Almirall.

***** z13

*

"L'Avenç":

- *Una qüestió important* 3 (I.III.1882), ps. 22-23
 - *Darwin* 8 (maig 1882), ps. 66-69
 - *Dialecte entre l'Ebro y'l Tajo* 11 (març 1883), ps. 134-137
 - *A propòsit de la 'Memoria acerca de las instituciones del derecho civil en Cataluña' del Sr. Durán y Bas* 22 (15.I.1884), ps. 118-122
 - *Patria, fe y amor. Divagacions d'un pessimista*. (I) 26 (15.III.1884), ps. 193-196
 - Id. (II) 27 (31.III.1884), ps. 213-218
 - *Cataláns y provençals. A propòsit d'un article de la 'Revue Lyonnaise'. 29 (4.V.1884), ps. 265-272
 - *Quatre paraules sobre monuments, objectes y recorts d'èpocas passades* s/n. (juliol-agost-setembre 1884), ps. 408-415
 - *Lluís Roumieu* s/n. (octubre-novembre-desembre 1884), ps. 481-485
 - *L'adeu siau turrons d'En Aribau* s/n. (octubre-novembre-desembre 1884), ps. 545-554
 - *Desde casa meva* 5 (25.V.1889), ps. 78-82
 - *Experiments sociològics de laboratori*. (I) 1 (31.I.1890), ps. 6-9
 - Id. (II) 2 (28.II.1890), ps. 45-48
 - *Conversa incóherent* 6 (30.VI.1890), ps. 136-138
- * Signats amb el nom complet: Valentí Almirall.

"La Renaixensa"

- *Lo que diu la Comissió de la Memoria presentada al Rey* 1620 (19.III.1885), ps. 1420

"Discursos pronunciats en lo banquet donat lo diumenge 29 de mars en lo Restaurant Martín à la Comissió Catalana que passà á Madrid á fer entrega al Rey de la Memoria redactada per acord de la reunió de la Llotja".

~~1878~~

(31.III.1885), p. 1676

ALMIRALL, V... -Aspecte politich y social del Renaixement catalá. Cartas a mon amich C.

Id
Id
Id
Id
Id
Id
Id

(29.VI.1885)
(3.VII.1885)
(10.VIII.1885)
(12.VIII.1885)
(19.VIII.1885)
(26.VIII.1885)
(2.VIII.1885)
(9.VIII.1885)

"Discurs ab que don Valentí Almirall va obrir la sessió necrològica en memòria de don Marià Maspons, celebrada en lo 'Centre Català'.

~~7107~~

(2.XII.1885), p. 7108

*** 214

Fabrics de "El Federalista"

- A.-La confederación suiza y la unión americana. (c.s.u.a.)
A.L1.Cuenta imprudencia.
z.XX De la ~~confederación suiza~~. (II)
A.-De la c.s.u.a. (III)
z.-De la ~~confederación suiza~~. (IV)
A.L1. Política reinante.
A.-La c.s.u.a. (V)
A.L1.Armonias conservadoras
A.-De la c.s.u.a. (VI)
A.-De la ~~confederación suiza~~. (VII)
A.L1.Cuenta mengua.
A.-De la ~~confederación suiza~~. (VIII)
A.-La ~~confederación suiza~~. (IX)
A.L1.Pan y trabajo.
A.-La ~~confederación suiza~~. (X)
A.-Todos son iguales.
z.-De la ~~confederación suiza~~. (XI)
A.-Pobre Cuba.
A.-La c.s.u.a. (XII)
A.L1.-Las grandes temeridades.
A.L1.-Tiempo perdido.
z.-De la ~~confederación suiza~~. (XIII)
A.-La c.s.u.a. (XIV)

55 (17-X-1885)
57 (19-X-1885)
58 (20-X-1885)
59 (21-X-1885)
61 (23-X-1885)
61 (23-X-1885)
62 (24-X-1885)
63 (25-X-1885)
65 (27-X-1885)
66 (28-X-1885)
68 (30-X-1885)
68 (30-X-1885)
69 (31-XI-1885)
70 (1-XI-1885)
72 (3-XI-1885)
74 (6-XI-1885)
74 (6-XI-1885)
77 (9-XI-1885)
78 (10-XI-1885)
80 (12-XI-1885)
81 (13-XI-1885)
82 (14-XI-1885)
85 (17-XI-1885)

A.L...-Que hacen las oposiciones.	86	(18-XI-1885)
A.-La confederación s.u.a. (6)	93	(25-XI-1885)
A.LI.-Los remordimientos.	98	(30-XI-1885)
A.LI.-Farsas unitarias.	101	(3-XII-1885)
A.LI.-El colmo del escándalo.	103	(5-XIII-1885)
A.LI.-El señor Mañé por fuera.	105	(7-XII-1885)
A.-La c.s.u.a. (XI)	114	(13-XII-1885)
A.LI.-Fenómeno extraño.	116	(18-XII-1885)
A.LI.-Administración federal.	118	(20-XII-1885)
A.-La c.s.u.a. (XVII)	119	(21-XII-1885)
A.-La c.s.u.a. (XVIII)	123	(25-XII-1885)
A.-La.c.s.u.a. (XX)	108	(falta col.1.ercio JMH)

A. L1...- Lección provechosa.	124	(26-XII-1885)
A. L1...- La crisis.	125	(27-XII-1885)
A...- La c.u.s.a. (XXV)	127	(29-XII-1885)
A...- La c.u.s.a. (XXVI)	129	(31-XII-1885)
A. L1...- Procedimientos fusionistas.	168	(14-XII-1886)

寒家東北寒家東北寒家東北寒家 - 715

"元氣之發，則生。故曰：氣者，生之本也。"（《素問·經脈所生病》）

V. ALMIRALL. - Anuarios de la "Associació d'Excursions Catalana",
vol. IV, ps. 74-81.

“Ergo-Ergonomics” (Ergonomics)

V. ALMIRALL. - La cuestión catalana. (I) (9-VIII-1884)
Id. (II) (10-VIII-1884)

"LG somatent" (Reus)

V. ALMIRALL.- Carta al Sr. Director i Redactores de "Lo Somatent". (19-VIII-1886)

Extracte de la conferència donada per D. Valentí Almirall en la nit del dijous en lo local del Consell Regionalista. (5.7 i 8-IX-1886)

La Centre Català de Barcelona à sos coomunitats (5-6 i 7-8 1984)

V. ALMIRALL. (Telegrama de felicitació) (5-V-1987)
V. ALMIRALL. Un remitit. (carta oberta) (15-XI-1993)

V.A. - Al Sant arbre de la Creu. (SI-III-1899)
V.A. - En Romero.

V. ALMIRALL. - Discurs a l'Ateneu Barcelonés. (4-5-6 i 8-VIII-1899)

"Butlletí Centre Català de l'Aviació"

"Una Opinió autorizada" 11 (1.V.1887), p. 1-2
(carta sense títol) 12 (15.V.1887), p. 2

"Contestació de don Valentí Almirall
al Centre Escolar Catalanista"¹⁷ (1.VIII.1887), ~~ps. 5-9~~
"Al Centre Català de Sabadell"¹⁸ (15.VIII.1887), ~~ps. 5-9~~
Id. ¹⁹ (1.IX.1887), ~~ps. 3-5~~
Id. ²⁰ (15.IX.1887), ~~ps. 3-5~~

"El Diluvio"

Arch de l'art
"L'ARQUÍ DE SANT MARTÍ"

/379/

1887

V. ALMIRALL.-La raó del regionalisme

249) (1-VI-1887)

V. ALMIRALL.-A Irlanda.

2 (7-VIII-1887)

"Català"

DIRECCIO, LA
Los números del dijous.
D.C. 4 (7.V.1879)

ALMIRALL, V.
Los dijous del DIARI CATALÀ.
D.C. 5 (8.V.1879)

A., V.
La riuada.
D.C. 6 (10.V.1879)

AMICH DE CADA FESTA, L.
Los Quintos.
D.C. 8 (11.V.1879)

DIRECCIO, LA
Als empresaris de teatres.
D.C. 14 (17.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres subscriptors.
D.C., 15 (18.V.1879)

AMICH DE CADA FESTA, L'
!Ja es hereu! Costums rancias de la terra. (1)
D.C., 15 (18.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres subscriptors.
D.C., 17 (20.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres subscriptors.
D.C., 18 (21.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres subscriptors.
D.C., 19 (22.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres lectors.
D.C., 20 (23.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres lectors.
D.C., 21 (24.V.1879)

A., V.
Lo restabliment de la pena de mort a Suisse.
D.C., 21 (24.V.1879)

DIRECCIO, LA
A nostres lectors.
D.C., 21 (25.V.1879)

***** z18

Amich de cada festa, L', Costums rancias de la terra. Article segon.
D.C., 21 (25.V.1879)

V.
Los proteccionistas de Llotja. (Al Senyor L.D.)
D.C., 27 (30.V.1879)

Amich de cada festa, L', IA Sant Mús!
D.C., 29 (1.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (1a.)
D.C., 33 (5.VI.1879)

AMICH de CADA FESTA, L'
Costums rancias de la terra. Article terc.
D.C., 30 (2.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (Carta segona)
D.C., 37 (9.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (Carta tercera)
D.C., 38 (10.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (Carta cuarta).
D.C., 43 (15.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (Carta quinta)
D.C., 44 (16.VI.1879)

A., V.
De Barcelona al Etna. (Carta sexta)
D.C., 45 (17.VI.1879)

A., V.
La Matrona d'Epheso de Petroni Arbitre.
D.C., 47 (19.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta primera)
D.C., 47 (19.VII.1879)

(Valenti Almirall)
L'Eruccio del Etna.
D.C., 48 (20.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta segona)
D.C., 48 (20.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta tercera)
D.C., 49 (21.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta Cuarta)
D.C., 52 (24.VI.1879)

(Valenti Almirall)
L'Eruccio del Etna.
D.C., 53 (25.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta quinta)
D.C., 54 (26.VI.1879)

A., V.
Del Etna a Barcelona. (Carta sexta)

D.C., 59 (1.VII.1879)

Amich de cada festa. L'

Mes sobre Montserrat.

D.C., 59 (6.VII.1879)

63

A., V.

Del Etna a Barcelona. (Carta darrera)

D.C., 65 (8.VII.1879)

Amich de cada festa. L'

Reformes de Barcelona. (Article primer)

D.C., 70 (13.VII.1879)

A., V.

Barcelona son passat, son present y son porvenir per D.S. Sempere y Miquel.

D.C., 70 (13.VII.1879)

Amich de cada festa. L'

Reformes en Barcelona. (Article segon)

D.C., 77 (20.VII.1879)

Z.

Los cementiris d'Italia.

D.C., 78 (22.VII.1879)

A., V.

Les llenguas oficials a la Suïssa.

D.C., 80 (22.VII.1879)

Quedam. La

A nostres lectors

D.C., 83 (19.VIII.1879)

*****19

Amich de cada festa. L'

L'Ajuntament de Barcelona. (1)

D.C., 88 (24.VIII.1879)

(Vale) Almirall

Sobre tranyies. A "La Publicidad"

D.C., 90 (26.VIII.1879)

A.

Los ministres catalans. (1)

D.C., 94 (30.VIII.1879)

Amich de cada festa. L'

L'Ajuntament de Barcelona. (2)

D.C., 95 (31.VIII.1879)

A.